КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически партин Нохч-Гlалгlайн обкома, Нохч-Гlалгlайн АССР Лакхехьарчу Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕШ

№ 77 (4557). | ЕРА, 27 июнь, 1968 шу. | Мах 2 кап.

ДУВЦА ОТТАДАЬ ДОШ — САГА УНАХЦlЕНО ЛОРАЯР

ВОРХlАЗЛАГlА ХЕРЖАЧА СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ЙИЪЛАГlА СЕССИ

Вай Даьхен столице — Москва 25-чу июне болх дlаболабьеб ворхlазлагlа хержача СССР Лакхехьарчу Советан йиълагlча сесси. Шеай хаържархой накъаш кхочуш а деш, халкъо бакхийтараша мехка lаьдала лакхехьарчу органага дувцийта унахчаду вахара лоархlаме дешаш, дlахорча хаина планаш белгалъю.

Старейшинай советаша хъученна хlанзарча сесси дувцаргдолча дешай повестка йийшача кхочуш ба КПСС XXIII-ча съезда решенеш мел дерригlа кхочашъеш я ца lаьхха а хог тешалара. Дегlалргеи пахага, хlахкхоачаш хиларгеи дилаеча хlапале а вол-дагlа капиталистически мехка унахцlено лорарна системаш тlехъаьлна вай унахцено лораяра система дlахо тавара дешаш — паччахьалкхено сага терко еш хилара дола керда бахьна - дика тешал.

Дувцаш дела саг боаллара-дхарен дезалеи хьакъехьара законодательство коммунистически дезаш хьабара чlоагlа новкъостех зе дезаш ду. Белгалдоалаш хlама за, законодательства ларзий проект сесси хилалехьа кепайоазон оагlонаш тlа шерра йийца хилар. Предложенеш замечанеш тийлар оарам советски наха.

Машар бахьаш долаш къонсаш деттабар — советски наьха — хlама кхолларий, хьалерий — керттера йоахо. Духхьал цудухьа вовш сессе Советски правительства арахьара политика.

lуйрана 10 сахьат даьлча съездий Кремлевски Дворецe Союза Советц председатела Н. В. Спиридонов председателал а деш Союза Совета заседани хилар. Заседание дакъа лоцараша хьалгlоаттарца сай зеш дагlабехар СССР Лакхехьарча Совета доалагlа сесси хинначул тlехьагlарча юкъагlа байна Союза Совета депутаташ — С. А. Ковпак, Г. И. Козлов, В. Д. Соколовский.

Союзий Цlен Колониш вале Къамий Совета председатела Ю. И. Палецкис председателал а деш хьайийлар Къамий Совета заседани.

Цига дакъа лоацараша дагабеха хьалгlоаттарца сай зар байнача Къамий Совета депутатий — Ю. А. Гагарина, С. В. Зорина, В. И. Козлова, Е. П. Орловске.

Къаьст - къаьста хиннача палатай заседанешка даьккгlар Союза Советаи Къамий Советеи мандатни комиссеша керда хержача депутатий полномочешка хьажарах даьца хьа докладашка. Шуя тlехьагlа чlоагlдир сессе дувцаргдола дешаш:

1. Бахача наха медицински новкъостал дара гlулакх малагlча хьал тlа да а СССР-е унахцlено лорара гlулакх тоалара де дезарий хьакъехьа а.

2. Саг доаллара - кхарах дезабахе долча ССР Союзех союзни республикайн законодательства ларзий проекта хьакъехьа.

3. Дунеи халкъашта юкъерча гlулакхийн Советски Союза арахьарча политикаи хьакъехьа.

4. СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш чlоагlдара хьакъехьа.

* * *

11. сахьата 30 минута даьлча съездий Кремлевски Дворецe Къамий Совета председатела депутата Ю. И. Палецкиса председателал а деш пхьана хlайелделар Союза Советеи Къамий Советеи заседани.

Вlашагlкхийттараша безаме тlайнкар новкъостий Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Е. Шелест, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Д. А. Кунаев, П. М. Машеров, В. П. Мжаванадзе, Ш. Р. Рашидов, Д. Ф. Устинов, В. В. Щербицкий, И. Ф. Капитонов, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, хlаьта иштта СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела заместителаш, СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума членаш, СССР правительства членаш.

Ложашка — СССР-е аккредитовани бола дипломатически представительствашта керте даттараш, советски къуча мехкашкарел журналисташ.

Сесси ба lалаьмате дукха хьаьший.

Белорусски ССР-тара СССР Лакхехьарча Совета депутатий цlергlа къамаьл даьца депутата П. М. Машерова енцача предложенеш сесси массара раьза а волаш СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела заместителалла хержар С. О. Притыцкий — Белорусски ССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель.

Дувца оттадаьча хьалхарча дешах — «Бахача наха медицински новкъостал дара гlулакх малагlча хьал тlа да а СССР-е унахцlено лорара гlулакх тоалара де дезарий хьакъехьа а» доклад йир СССР унахцlено лорара министра депутата Б. В. Петровске.

Социализмана карагlаьнчача сийлаьхь - доккхача хlамех цаI да, аьлар Б. В. Петровске, наьха унахцlено лораю советски система. Советски lаьлал хlоттам даьттача хьалхарча бетташка В. И. Ленина юкъарчал знацаш дакъа а лоацаш вlашагlъехна из хlама партеи правительстваи пахалдаш йоакхо еш хилар бахьан долаш унахцlенеи низ бола индустри а хиина хlаьттай.

СССР-ера унахцlено лорара система — из белгала деррига халкъа юкъара, паччахьалкхен гlулакх ва. Халкъа унахцlено лорар кlаарта политически маlан долаш хилара тешаш ду СССР Лакхехьара Совет — вай паччахьалкхен lаьдала лакхара орган — цу дешага тахан шеррача планагlа хьожаш хилар.

Министра белгалдаьккхар, унахцlено лорара керда социалистически система вlашагlйоллара ларде ххаьраш демократически принципаш хилар: квалифицированни медицински новкъостал массанега а дlакхоачаш вах боацаш хилар, лазараш ца хилийта зарба деш, профилактика еш хилар, медицински lилмана карагlдеш лаьнар халкъа гlулакхага хьожавар.

Белгалдоаккхаш къаьста хоза хет, аьлар дlахо докладчика, хьалха Российски империера тlехъайиса йистоэ хиннача совзаи республикашка унахцlено лорара гlулакх lалаьмате чlоагlа тоалар. Массаза а цига даьха къанаш Октябрьски революци хиллалехьа маларра аьлча медицински новкъостал вlалла хlа ца кхоачаш хиннад. Республикашкара унахцlено лорара гlулакх хlанз социалистически культура дегlайоалаеча халкъа унахцlено лораеч боккхача лоархlаме йола дика медицински служба а хиина хlаьттад.

Халкъа унахцlено лораю советски служба дlаоттаеча дегlайоалаеча боккхача лоархlаме хилар унахцlено лорара. lилма, медицински промышленность керттерча дешаех аьнна партеи правительствой аь денеш.

Министра хоам бир, революци хиллалехьарча хапаш нийсдича мехка вах боалга массе хlана денаш аьнна кlеанргаена хиларах. Нах эгара кlеанргагlа боаш бола мерз а хиина дlаьттай СССР. Бераш доалга 10-за согlа кlеанргаенна, юкъера дахархlача наха бадаш йоакхо ха шоза сесогlа йlаьхъеннай — иштта аьлча 70 шерага дlакхаьчай.

Советска медицина сийлаьца кlалхараьнар 1941—45 шерий Сийлаьхь - боккхача Даймехка тlема барсача халоменна. Лорашна, медицински сестрашна, санитаркашна шоай са ца кхоаеш къахьегар бахьан долаш бераш а бах эскара юха юкъе бахийтар, чоъаш хиннача дарахоех 72 процент. Тlемий истори хьалоалелча дена эгара хьалха вlаштlехьаьлар кхерамеча эпидемех тыли эскари кlаьхдарадаккха.

Хир тоалаеш латт инфекционни кхьалоаеч лазарий.

lалаьмате боккха профилактически бола бу унахцlено лорара служба. Унахкlенача наьха тlа-тlа йоккхагlйола контингенташ чулоац диспансерни зехаш. Царна юкъе дукхача профессех бола болхлой. Сийлаьхьболача Даймехка тlема инвалидаш, бераш, кхуьш боагlараш, берагlа бола кхалнах.

Йоклачика белгалдаьккхар. Советски lаьдало къахьегамхой унахцlено лорара тlаерзаьлча лоархlаметlарча мероприятешта юкъе тоъал доккха дакъа вlалоац нах баха моттигаш дикача санитарно-гигиенически хьал тlа доттар, къахьегамеи бытеи хьалаш тоалар дукха доаттабеча къоасаме. аьнна. Советски сага унахцlене, цун вахари балха хьинаоа дlаьхаю вйхха хувзалехна за lалаш лоралаеча, арара фон хиниц бlех ца зайтарца. Хlанз керттера паччахьалкхен лоархlамера дехар ва на.

Промышленность арахуьсача хlамашка бlех ца дайташ фон хийн лорадара дешаш партеи правительства теркаьча юкъаметие за Советски Союзе. Очистной гlирсаш хьалдаь доланза йола промышленни объекташ эксплуатаце дlателга дийхкад. Нах бахача моттигашта тlерча фецаъ зудамера веществаш эгара кlезигагlа lойтаргйоа боарамаш отталь дунен тlа эгара хьалхара мехк — Советски Союз.

Берттерча хьакъе санитарно-технически кийчоан гlулакхашца, хlанзарча тайпара йолча планировкаца, бlехдергзоаваш сегалара фон хиши лоралара хьалаш вlапитlехьвахарна белгалдоалаш за вай гороххий, поселкай, юрташкара нах йахача моттигий егбат. Хlаьта а, аьлар Б. В. Петровске, карагlаьннарех кхоачам бе йиш йолаш дац вай. Теркал за деш дитта йиш яц цхьайолча горедашка фо бlехдеш хlана а дукха моттигаш хилар. Цхьайолча районашка (Березники, Дзержинск) къоастаьла хиннача химически промышленность предприятешка арахуьсача отходаш утилизаци ярен уж зеппе хургйоавача эхарен проблема. Министерствайн предприятейн кулгалхошка сеххха тlулакхаш чакхдаьха деза уж кхоачашбоацараш дlадахара. Шоай аргlанна унахцlено лорара органаш а векхарийка я промышленни предприятейн учреждешенийн кулгалхошка за доагlар дизза хьадеха а хий. Даьтта, фо бlехдарах бехке бараш бехтокхаме оза а.

Советски санитари служба дендарш lалаьмате доккхийн бехтокхамеи за, белгалдаьккхар министра. lадам лорадарал сенгlа, къоаста де деза продукташ микробашеи духхачча химически веществашеи бlехъергйоапаш лорара дешаш а, тайп-тайпара далаш а профессеш а йолаш болча наха пайданагlа хургболча кхачан схемаш боарамаш уттаде, мехка эпидемиологически хьалага боъьош хьежа деза. Бахача наха юкъе медицински санитарно-гигиенически знанеш пропаганда ехаш шоай сийлаьхь декхар лоархl унахцlено лорарна органашеи учреждешеи, берригача медицински болхлоша. Санитарни культура боаран лакхбара духьа доаттабеча къовсаме дакъалоац дукхача министерствашна, ведомствашна, общественни организацешна, Цlеча жlаргеи Цlеча Ахбеттан обществой союзо, «Знание» яхача ерригсоюзни обществена.

Коммунистически партеи правительстваи халкъа унахцlеной даим йоакхо еш хилар къахьгта гуш да, йоахар доклалчика дlахо, больницей поликлиникий сеть шерра дегlаухаш хиларах, унахцlено лорарга дlаухийта ахчаш дукхагlа хьакехаш хиларах. Революци хиллалехьарча Росса цхьан сага лоархlаш шера унахцlено лорарга дlалохийташ хиннав деррига ахча 91 кепиг мара дацар. Социалистически строй lалашдаь советски наьха унахцlено лорарга дlалохийта ахча сиха дlасалуъалга. Масала, 1968 шера унахцlено лорарга паччахьалкхен бюджетера хьахийца ахча 8 миллиард согlча сецага дlакхаьчад, долчо, цхьан сага лоархlаш дlалодар 34 сом хlана дац аьнна хургда.

Нагахьа санна оммахьалкхена юкъарчал доацаш медицински новкъостал дарга дlаухийтар санна, иштта хьина бола бо ца могаш вахарца, берагlа хиларнеи бер дарцеи дувзаденна телача пособешка, къахьегамхошта санитарно - курортни зарба дарга, зарбанна кхоча буабарга, хlаьта иштта бераша дечча гlулакхашка (берий учреждешешка, пионерски лагерашка, кхычахьа) дlаухийта деррига ахчаш вlашкатехачи, унахцlено лорарен социальни lалашоен гlулакхашка дlа хел дада ахча общественни потребление фондаех 50 процент гаргга хургда.

Ший доклада из даалех хьа а хьокхаш. Б. В. Петровске предложени елир нах боацаш дечча медицински новкъостаяца lалашьаь волча советски сагагара хьал, масала, США санна болча экономически гlулакхашта дегlабенача мехкаоча мутlзаерча нахагарча гlайгlашцен сагонаштеиен къуьйсара. Нью-Йорка больнице даьха хьаь дl вовккаш хилча 60 доллар гаргга доза американски унахочун. Хlаьта цхьаьолча хазагlча лазарашта зарба дагга. Къаьстта а операци е езаш хилча, дlалозар массеза ззао доллерга дlакхоеч.

Министра белгалдаьккхар, социалистически унахцlено лорара гlулакхашна, эгара шагlа доза деккараш кхоачаш а деш, — нах кlезигагlа цамогаш хуъген бохкеи lалаш а деш. наьха физически психически унахцlено тоалва, бахара за бlаьхъараш массара а хиниш бlаьла йолаш хилийтарна новкъостал а деш. цу тайпара боккхий торопаш дулийт общественни къахьегама оасарле лакхъараш къалзен дохоех алсамъаьнна.

Бахача наха деш дола дарбанпрофилактически новкъостал дlахо лйлара боккхача, хоаланболча лоархlаме за унахцlено лорара материально-технически база чlоагlъяр а эгара хьалха больницейи поликлиникийн сеть шерълр а. Бахача наха зеш стационарни новкъостал хlанз а дикка вlаштlехьдоазаш дац. КПСС XXIII-ча съезда Директиваэшка хьежжа 1970 шу чакхдоалаш мехк а больницешкара деррига меттеш 2 миллиони 680 эзари меттега кхоачаш дукхагlа хила дезаш да, иштта аьлча хlара 10.000 сага 110 метта кхоачангба.

Докладчика белгалдаьккхар, лакхбеннача советски халкъа хьал-торони культуран боарам. медицински lилмеи техникеи дегlаатарц хьалхашка эттаху сагетагlа доза дехар — медицински новкъостал дала боаран дакхбаь ца lеш. цун эффективность кхы а дукхагlа лакхъе а. Хlанзалча этапе унахцlено лорасага тоалар юкъарчал доацаш дувзадена за хlанзара медицина дегlаахара керттера закономерность хьахьокхаш йолча специализацена. Специализаци хила деззаш терапевтически. хирургически, медицински новкъостал кхыча тайпанга.

(Чакхбоалар 2-ча оагlо тlа).

КОММУНИСТИЧЕСКИ БОЛХЛОЙН ПАРТЕЙ СОВЕЩАНЕНА МАТЕРИАЛАШ КИЙЧЪЕЧА БАЛХА ГРУППА ЗАСЕДАНЕХ ЙОЛА

КОММЮНИКЕ

Коммунистически болхлойн партей Совещанена материалаш кийчъечу балха группа заседани хилар Будапеште укх шера 19 июнера дехо 21 июне кхаччалца.

Цига дакъа лаьцар укх партей векалаша: Америка Вlашагlкхийттача Штатий Коммунистически парте, Аргентина Коммунистически парте, Бельге Коммунистически парте, Болгарски коммунистически парте, Бразильски коммунистически парте, Цейлона Коммунистически парте, Чиле Коммунистически парте, Чехословаке Коммунистически парте, Дане Коммунистически парте, Финлянде Коммунистически парте, Французски коммунистически парте, Гватемальски къахьегама парте, Гондураса Коммунистически парте, Инде Коммунистически парте, Иракски коммунистически парте, Ирана Халкъа парте, Израиля Коммунистически парте, Канада Коммунистически парте, Колумбе Коммунистически парте, Польски Вlашагlтехача болхлой парте, Ливански коммунистически парте, Венгерски социалистически болхлой парте, Мексикански коммунистически парте, Монгольски халкъа-революционни парте, Великобритане Коммунистически парте, Германе Социалистически единни парте, Германе Коммунистически парте, Итальянски коммунистически парте, Панама Халкъа парте, Португальски Коммунистически парте, Сальвадора Коммунистически парте, Испане Коммунистически парте, Сирийски Коммунистически парте, Советски Союза Коммунистически парте, Суданеки коммунистически парте, Уругвая Коммунистически парте, Венесуэла Коммунистически парте. къайлагlарча хьал тlа йолча парте викалаша. Балха группе наблюдатель йолаш яр Румынски коммунистически парте.

Дунеи халкъашта юкъерча Совещане дакъа даьа лоаш кийча хилар вовш партей тайп-тайпарча бахьанех Балха группа заседане шоаш лиикалаш бахкийта вlаштlехьа дьхназад. Балха группе часси оагlорахьара дагабьлар «Хlанзарча этапе империализмах духьаларча къовсама дехьарашта коммунистически болхлойн партешна, деррига антиимпериалистически низашта чакхдоахача гlулакхий цхьоагlон» яхача Совещане кертерча документа чулоацамеи структураи хьакъехьа, заседане дакъа лаьцарий барт вlаштlехьбаьлар Балха группа дlахорча гlулакхий хьакъехьа. Дунеи халкъашта юкъерча коммунистически болаба интернациональни традицешка хьежжа новкъосташта цхьаьна гlулакхаш леладеш доттагlал долаш чакхъяьлар Балха группа заседанеш.

Будапешт, 1968 шера 21 июнь.

ПЯТИЛЕТКА — ХАНАЛ ХЬАЛХА!

☆

В. И. ЛЕНИН ВАЬ 100 ШУ ДИЗАРА НАКЪАДОЛХАШ

ХЬАЛХА ЛАТТ

Пятилетка кхоалагlча шера Грозненски мехкадьтта чакхдоахача завода мехкашта юкъе хьоахьча йиъ дешн хьалха летташ хьайенгlа В. З. Курасни керте латтача йиъаьлагlча цеха коллектив. Мехкадьтта сийдача продукци, бедан арахецара ах шера план, хоана кlира хьалха, 24-ча июне, кхоачашьйна цо. Планал совгlа арахецаргья дуьзина тонна продукци. Кхы а хьалха ях бетта плани кхоачашьйна цу цехачо цхьоалагlча, кхоалагlча, пхоалагlча установкий коллективаш.

А. ФОМЕНКО,
тха штатехь йолаш кор.

ТlАВОАГlАЧА БЕТТА ЧОТАХ

Укх бетта 19-ча июне денз тlавоагlача шоаь бетта чотах продукцеша реализаци еш я Грозненски № 1 йолча дlишалой материалий комбинат. Планах дахархlачча совгlа Фуччи чакхбаьлахьа гlишлоягараш дlайоаьийтарга 52 эзар сома маьха материалаш. Цу декъе 1890 согlа тонна кlира. 3454 квадратни метр гипсоплитаи 1216 тонна товарни гипс, кхыйола продукци. Кирпичи арахецара ах шера план 27-ча июне кхоачашъе дерзl комбината болхлоша. Планал совгlа арахецаргья 350 эзар кирпичи. Хьинаре къахьег Боровин Владимир. Никитченко Зинаида керте латтача цехий коллективаш.

З. РАДЧЕНКОВА,
Грозненски № 1 йолча гlишлой материалий комбината, инженер - экономист.

ХАНАЛ ЯЛХ ДИ ХЬАЛХА

Лакхача къахьегама тоаламаша чакхдаьккхад хьалхара аз шу Грозненски химически комбината коллективо. 24-ча июне кхоачашьйна цо товарни продукци арахецара ях бетта план. Укх июнерча кlирах планал совгlа арахецаргда иттаж эзараш сомий маьха фенол, ацетон, полиэтилен, кхыйола продукци. Продукцена реализаци яра ах шера план а хlаналехьа кхоачашьйна комбината коллективо. Хьинаре къахьег цига ин. Романови Олифари керте латтача полиэтилени фенол доаккхача цехий коллективаш.

И. ИНОТЫРИНА,
тха штатехь йолаш кор.

КЕРДА ТОЛАМ

Грозненски ремонтно-механически завода Миргев Александр Васильевич керте латтача мехкаьтта оборудовани демент еча участка коллективо 25-ча июнага кхачалехьа ах шера планал совгlа бурупеттарашта дlахъийта оборудовани 37 эзар согlа сома маьха я. Цу участка коллективага а завода езараш кара тела Шо байрах. Уж толамаш кхы а лакхдеш къахьег участка болхлоша укх деношка. Хlара сменах нормаш 130—150 процент кхоачашъеш, дикка балх беш а цига ин. Грачева, Скольникова, Глухова кулгалду бригадаш.

Е. ГУБАНОВА,
Грозненски ремонтно-механически завода планови отдела начальник.

КХАШКА ДЕРРИГА А ЛОАРХlАМЕ ДА

Метеостанце хаоттамах болча хоамага къаьстта чlоагlа дергахоабаш ба механизатораш укх деношка. Иштта файла бар се цига дахача дийнахьа Шаьла района «Шалинский» совхоза кхаш лелалераш а. Метеостанце хоам делкъел тlехьагlа сайранга ластталла йоачаш кургъаьнна бар. Цудухьа кхай тlа касарах улла беррига мукх хьальхьара сихбеннабар механизатораш.

Эттара хьаьха мукх хьаьхьана болабелар цхьоалагlча отделене. Цу отделенерча 285 гектара тlа хlабайначча мукхах «дагестански» фух бола 120 гектара тlара мукх чуйоа баьлар механизатораш. Совхоза цхьайтте а комбайнаца групповой хьесапе чуйийлар из. Хlара гектара тlара юкъера лаьрхlача 36 центнер мукх баьлар.

Дийнахьа итт сахьат хьаьна за цу цаI шоалагlчуна тlехьа а йолаш еррига комбайнаш кхоалагlча отделене кхашка йолхаш. 612 гектара тlа дlабийнача мукхах 276 гектара тlарабар «дагестански» фух ба. Совхоза керттерча агронома хьекха улла мукх арда дlаоттайно комбайнаш. Массава а балхахиелар цхьаттарра. Кхай тlа эттача суртага хьежача хоалоа елат сиха чуэшара кхаш лелалераша специалисташ а оаргlбаьна хилар. Цхьаккха а машина яцар цу дийнахьа совхоза гараже. Ерригаш а кхай тlара ялат дlаувзаш яр. Хlаьта шоагар вола Юсупов Даниабек а шоферашта бола иштта бу хьожаш ваш кхашка. Укхаза вар совхоза керттера инженер Зельбухаров Шуддин а.

— Мукх чуэда болебича дена еза дукха сецаш акхарех цхьаккха а комбайн, — йоаь Шуддина.

Цу сахьате кхай тlара мукхах етта машинаш йолаелар. Сихлора хlара комбайнер шоаш дlайолаьчча участка тlара мукх сихагlа чубахьара. Белгалдир механизатораша шоай болх дlаболбенна дукха за хлалехьа хlара гектара хьункьам цхьоалагlча отделенерчуя кlеззигагlа укхаза хургболга. Хила а хилар из иштта. Хlара гектара тlара юкъера лаьрхlача тхьо центнер мара балацар мукх.

Шиина а отделене кхаш цхьатарра дац. Ораш долаш вlалла шаьрдахза за кхоалагlча отделене кхаш. Из бахьан долаш механизаторий беках доацаш кхашка дукха мукх уллийе.

Шоай махулла жатка lолох а ь цар комбайн лаьллача а ораш делча духха канаш доалийе. Совхоза кулгалхоша иштта дусаш лоза дукха касаш доккхара вlалла деш хlама дац. Из доккха зе да.

Кхы тайпа а кхоачамбоацараш нийсау мукх чуэдача.

Мишта йоакхо я укхаза шоай сменни задане дена 150 процент кхоачаш а еш бола бича комбайнерий, денна алахь йоагlачул вай мукх рейс согlа еш болча шоферий, трактористий? Хlахь-хlаха дал хlача даьхарг из дий кхай тlа, аьнна а зетащ сагага хlама дlа а ца хоалеш со делаш ши сахьат а даьлар...

Кхай йистте аьча комбайн соцар. Цунна фу хиннад чаьхха сихбелар специалисташ. Комбайна хlама дlадалар комбайнер механика хилар мара. Шагlара ше хьаьеча зааp дуаш вар из Цхьаьцца соцаш сена хьлар еррига комбайнаш, хlаьта дал хlама кхачанзар кхай тlа, иза сахьат доалаш мара.

Дlатехача гучадаьлар совхоза завхоз вола нов. Магомедхаджиеваре чlоагlа леларло хьоахьга.

— Цхьоалагlча отделене долча хиналаш машинашна цхьашабераш дlабуташ а хlама дуийтар тхога, хlаьта столовена гаьна хьаьдолаш хьаьлагlа шоаш кхьбораш а йизбенеаб, — аьр тlа бола а болаш йоах комбайнераш.

Цхьаькха а за лоархlаме. Кхашкаве дlахьхухьа мукх тарах тlа ола ма ооаь. Хlаьта кхашка йотташ массаза йоахк машинашта тарах тlа. Цаl мара саг вац тарах тlа, хlаьта пунга ахьметтел счеташ а яц.

Мукх чуэдар санна лоархlаме гlулакх да тlахь хаинахьа возимой культураш дlаоа а. Мукх аьлда болзарна чал аргlаш а зеш лаьтта аха е цу тlа шоалагlа культураш дlае а дехкарейла бе кхаш лелалераш. Хlаьта мукх чуэйна баьчченая а аргlаш зе а аьтта аха е болабенпабаш «Шалинский» совхоза механизатораш. Сухалба безе цу гlулакхана а.

М.-Р. ЯЛИЕВ.

Суртa тlа: гречневой хьесап мукх чуэдаш я Халидов Рамзана, Сташин Петра, Ахмадов Хьасанбека, Бойчев Ивана комбайнаш.

И. Алиева сурт.

ЯЛАТ ЧУЭЦАШ ДА

Кхашкара мукх чуйца болхаме кlа чуэца болабеннаб цхьадолча вай боахамашка.

24 июне республика колхозашкеи совхозашкеи 29 эзар гектара тlара гуаьхьа дув ялат хьекха касарах lоазилладар, вешта аьлча дерригех 18 процент.

Ялаташ хьалха чуэца доладеннача Наурска района боахамашка хlанзале хьекха касарах уллар 57 процент да. Шелковской — 36, хlаьта Гудермеса — 29 процент.

Хlанз касарах уллача ялатах вардза хьаьннаб 17,9 эзар гектар, е 69 процент.

Гудермеса, Шелковской районий боахамашка шоаш хьекха даьннача ялата кхай баьнъя шо даьза ызса ваьккхад.

Хьалхарча итогех республикие юкъера лаьрхlача хlара гектара тlаоз хьахинна ялат 17,1 центнер да.

Хlаьта Сунженски, Урус-Мартана, иштта кхыча цхьайолча районашка хlара гектара тlара 20 центнер ялат ооаз.

Ялат дlачуйдача пункташка хlара денна дукхагlа ух етта автомашенаш.

Гурахьа ше культураш 1968 шера 24 июне кхачанза чуэцараш йола

СВОДКА

(процентагlа)

Районаш	[illegible]	[illegible]
Ачхой-Мартана	8	75
Ведана	8	100
Грозненски	[illegible]	16
Гудермеса	[illegible]	[illegible]
Малгlобика	[illegible]	[illegible]
Наптеречен	12	40
Нажи-Юрта	—	100
Наурски	67	37
Ножай-Юрта	—	—
Советски	—	—
Сунженски	5	14
Урус-Мартана	9	17
Шаьлан	6	30
Шелковской	30	100
г. Грозный	16	100
Ерригача республике тlехьа	30	30

КХЫ А ЧlОАГlДЕ ВАЙ ДОТТАГlАЛИ ЦХЬОАГlОИ

Селхан тlаьх хьахь хьалйиша из Грозверча вагонни депо витово вел. Чехословакий Социалистически Республика Халкъа милице паччахьалкхен юкъарча актива письмо хьалдахара хеталаьча собрание гулбеннайар болхлой, гlулаккера нах, инженерно-технически болхлой.

Собрание хьаьяя вагонни депо партбюро секретаро А. В. Мелькумова.

Собрание къамаьл даьча депо начальника А. Д. Янушевича лийцар марксизма - ленинизма пролетарски интернационализмах сийлеи вlеш дарза тlа хьахинна Советски Союзеи Чехословацки Республикеи халкъий доттагlалах. Цо белгалдаьккхар из доттагlал чlоагlде дезаш хилар. Нов. Янушевича къовлбалдир чехословацки болхлой класса герадошара отвишай революцие кетачовдаш хьалдаьц кийча хилар.

Иштта чехословакии халкъа милице паччахьалкхен юкъарча актива дакъа лоацаш хиннарашка советски халкъага дайта письмо къовлбаьа а деш собрание къамаьлаш дир Даймехка тlем даьттача шерашка Прага фашистски гlарахоех мугъайоаккхаш дакъа лоаьйи - хиннача депо къахьегама отдела начальника И. И. Ермилова, поссейни пеза бригадира И. А. Манаскова. Прага мугъайоаккхача деношка чехословацки халкъаь советски бlуаштен юкъе осталача безаммах доттагlалах дийцар цар.

Гулбеннараша дагайир вагонни депо коллективна цlергlа КПЧ ЦК хьалхарча секретарага нов. А. Дубчекага Халкъа милице начальникага нов. Р. Горчицага дахьийта письмо текст.

ЧССР-ера СССР посольства КПЧ ЦК хьалхарча секретарага Александр Дубчекага ЧССР халкъа милице начальникага Рудольф Горчицага

Доаш новкъостий!

Вай, Нохч - Гlалгlайн Автономни Советски Социалистически Республика мехкадаьттан промышленности къахьегама предприяте, гарад Грозенерча вагонни депо болхлоша, гlулакхера нах, инженерно - технически болхлоша, тхай собрание чlоагlа къовлбаьц Чехословацки Социалистически Республика Халкъа милице цlергlа паччахьалкхен юкъарча актива дакъалоацачаш ЧССР-ера советски посольства цlергlа дийта, вай халкъашта юкъера цхьатеш доттагlал вахьийн гlахьахча дуне паргlата.

Тха чlоагlа дег тийша да КПСС-и КПЧ-и кулгалла вай советски социалистически халкъашта доттагlал ... цуъаш ... гlулакх ... а «Хьатlа доттагlалеш».

Цу тайпара болхлойн гlулакхера наьхеи собрание хилар селхан Грозненски района № 2 йолча совхозе, № 2 йолча горбольнице, химкомбинате, иштта кхыча моттигашка.

ЛИТОВСКИ ССР. Советски Литверан Іилмакоша харцйир Литве лаьттан ченашка торфи кІир йоалла кхерам мера юкъ пайданера ладкам дац ахь уйла, Альдонщас Валушис керте латтача геологически парте июнь бутт болалуш янтарни Балтикана гайна довццачи Гаргждай ахача моттиге промышленни мехкдаьтта даьккхад. «Гаргждай-7» ахача скважина денна бийсанна 45—50 кубометр мехкдаьтта лу.

Сурта тІе: укх бригада хьайццад эггара кьалкара литовски промышленни мехкдаьтта. Ардаьхьара дьтаьл — Казис Бургинас, Ромас Палубяцкас, Харламний Андреев, Бозак Наумицкас.

В. Корешкова сурт.
ТАСС фотохроника.

ДУВЦА ОТТАДАЬ ДОШ—САГА УНАХЦІЕНО ЛОРАЯР

(Йолалла. Доладалар 1-чу агІо тІе).

УнахцІено лорайра чІоагІа доккхІане звено—гІорадаьла а къаьстта а юрташка а бахача наха дари дола амбулаторно - поликлинически новкъостал. Поликлиникаш кхача мехкашкарчул дукха а дукхагІа а вай. Къьабакъда, на тайпа новкъостал хьалт дараш тІа-тІа дукхагІа хул. ХІаьта цхьайолча учреждений материально-технически база хІинца а тІехьайнса латт хІанзарча эшаш дІахедарел.

Цунна цхьана, унахцІено лорайра объекташ хьалъяра шуччальалкхено хьахецача капитальни вложенеех дукхача союзни республикашка база пайда эцан. ІалашдацІ ництта медицински учреждененн шоай хандалла болх бе йолайолийтилга. Дукхо моттигаш а средствиш дагий объекташ хьалъеча дІа-къа а йийкъа, на бахьан долаш хьадаь цІа доалаш дуса гІирташ дукха Іоадеш: оттальча ханашка эксплуатаце дІахедаш объекташ.

Министра къаьстта белгалдаьккхар, гІишлонъеараша больницейн поликлиникийн хІанзара царгІата аланеш сиден эггара хьалхарча ардгІаннеш хьалъе езаш а хІаьта гІишлой материалий промышленностеи химически промышленностеи болхлоша — нуцала уттагеча Іоакъай, уйли лаьрхІа Іесттача дІанай, басарий, пластмассай, кхыйолча материалий дикал тоае езаш а хилар. Из ма дейа, аьлар цо, унахцІеншта дарба делга толаме чакхдаккхара чІоагІа хиланза доргІоацаш йоль хІанзара палаткаш, операцешнеш, лабораторешта дика кийчъе йиш яц.

Медицински учреждененш хьалъяра дешаш, аьлар цо, союзни республикай, крайй, областий кулгалхой а хІаьта нитта ерригача вай общественноста а тераша вермоттиге хила деза.

Тоъал дукха уйла тІехайцар долчайчика медицински новкъостал аІашттІехьдоаккхача шолсуча кхоачамбоацараш уж кхоачамбоацараш дІадахара де хезараш, медицински учреждененей бахк эргабакххе тоабара.

Б. В. Петровске хьахахьайкадир, унахцІено лорайра дешараш кхоачамдара новкъарле ерш сета, хахьашта, капитальни вложенешта, материальни фондашта дІахьаш уттучача шейсалу кхоачамбоацараш хиш.

УнахцІено лорайра учреждененй сеть дегІайоалача хьагойташ бар алкха цхьа хьоккац миэц бац — стационарашкара менгеш мадлах, хІаьта цо новкъостал дац ерригга медицински учреждененш цхьан боарбамагІа дегІаахара.

КПСС XXIII-ча съезда Директиваша хьежа, белгалдаьккхар долаьчака, моллашнеш медицински техника йаделешей мехка кхоачамбар духьа медицински промышленность дегІаахаре темпаш дакъъе аьолІад. Правительства яьча решенеигІа из дакъа 1967 шера ше дІакъаьста а дац. СССР медицински промышленноста Министерство хьабир. Медицински промышленноста предприятеш хІанзчул тІехьагІа дукха хІамаш де дезаш а хилийта оргІоаца продукци кхоачамболлаш арахецила Іалашдара.

Вайцига аІаштІехьадаьхад, йоахар дІахо Б. В. Петровске, физически унахцІена, гармонически дегІаена, толашагІа йолча коммунистически идеяца кийчъбь къона тІехье хьалхкхера мел эша хьадаш.

Вай мехка тешшаме Іалашдеш да ньаьнеш берен унахцІено лораелга. 99 процент хІана ац аьнна йолча берш деча моттиге берш хьахкъоцача дакъа доалаш хул медицински болхлой, хІаьта 91 процент бераш стационаре яу. Дешаа аала да йоалача берийн массазарча учреждененка хьалхкхету 8,5 млн. сенгІа бер. ХІана шера дукхагІа хул беранта больницай учреждененкара, берий санаторешкара менгеш. ХІаьта а хІанзчул тІехьагІа ше дезаш дукха хІамаш да маналш берал лораделга эггаьаьккха тоадара.

Докладчика дІахо дувц доархІанигІаш пачхальакхен декхар — промышленни предприятешка [illegible] беш барий унахцІено лораелга. На хоад бар, профсоюзни организацешта медицински болхлошка хьана къахьегарачарна хьайъьтдарб хьалхе дикка гІоалеш промышленни предприятешка балха бараш мийа хукь лазарашна тІермадов йиш хилийта хилар.

Диспансерни зенв промышленни болхлой дукхагІа чулоашлага Іалашде, профессиональни лазарийн хиллачно болх бе ца могача воккхаш дола лазараш ца хилийтар а кІезигдар а духьа хьинаре къахкаш лоаттабе беш унахцІено лорайра органашек учреждененшек.

Министра белгалдаьккхар, дукхача шота районашкарча больницей, поликлиникий, амбулаторей материально-технически база хІанз а мела хила. Шенхаштта кхоачамбоацараш гучадуел юрташка амбулаторно-поликлинически новкъостал деча а. ХІана а кІезига хьа автомобилаш тІа хургйола дІа-яха дела медицински учреждененш. Юрташкарча хьадашка болх бдлуоргбалдш кийчъбь санитарни транспорт тоъаш ца хилар холуш да. Дукхача юрта районашка медицински болхлой кадраш тоъал дукха хувицлу. Цул керттерча бахьанех цаІ да юрташкарча медицински фармацевтически болхлой къахьегарей бытех хьалаш къахьегамхой депутатий Советий цхьайолча исполкомий унахцІено лорайра органий сагІеньгахьара боккъонца теркал ца деш хилар.

УнахцІено лорайра чІоагІа доадхІам беш да. Йоахар докладчика дІахо, санаторешка-курорташка дарба делга.

Советски Іаьдал латтача шерашка мадарра аьлча юххе деил керда хьаьий курортий, санаторей, салоІачи цІенойн сеть. Санаторешкен профилакторешкен къахьегамхоша дарба лайтадаш салаІараш 500 эзар сенгІа моттиг а, 278 эзар моттиг а салоІача цІеношкен пансионаташкен.

1967 шера санаторешка, курорташ поликлиникашка, профилакторешка, салоІача цІеношка (цхьаь дийнахьа лоІар доалаш), пансионаташка дарба лайташ а салоІаш а 9 миллион сенгІа саг хиннав. Санаторно-курортни новкъостал дІахо оргадаьккха тоадара декхараш КПСС XXIII-ча съезда Директиваша белгалдаьь. Санаторешкен курорташкен дарбаш делга тоадара, санаторей, пансионатий, салоІача цІеной сеть шерьъяра, туризм дегІайоалдра де лезараш белгалдаьь.

Доладе тІа тиакх йоккха моттиг хетайта медицински Іилма дІахьадаьь.

Советски пачхьалкхано [illegible] бар министра, Іилманоша[illegible] чІоагІа даттув [illegible] хьал[illegible] хилийта. Вай партео [illegible] медицински Іилма [illegible] гуш хиннай Советски Іаьдал хьиначча хьалдаьча шерашка а деш. Кхыметтел СибІаьь-боккха Даймехка тІом даьттача халача шерашка а из йоакхе гучальнаь дукха. Тха эггара йоккхагІа йола медицински Іилман организаци — СССР медицински Іилмай Академи хьаьена. ХІанз Советски Союза ерригача республикашка а 850 сенгІа медицински Іилмантохкама учреждененш, хІаьта медицински вузашка 3000 сенгІа кафедра я.

Медицина йоккхий проблемаш Іомаеш СССР-а аІайоргІелла а нийне болх беш а я 21 онкологически, 21 травматологически, 18 туберкулезе духьалара, 87 санитарно-эпидемиологически хьакилара, кхыйола Іилман институташ.

Советски Іилма белгайоалаш йоль бахкдар а практикаца айхха бузаш хилар. Из къаьстта а чІоагІа хоуш да медицине. ДукхагІа йола Іилман институташ Іилмаш тохкамаш деш хинна ца Іеш, лазарий гучадоахачеи нарпа лорбеш дечеш дьиараргІча тайпара дакъа доачаш а я.

Докладчика белгалдаьккхар Іилман балха юкъера кхоачамбоацараш а. Йоахкахайкадир, Іилман институтий болх тобйанза бараг ца хилар, мийолча цхьаьраш кхача горвал тІа хьен йоккхагІа ен езаш а вокаш кулай кафедреех дІатоха езаш а хилар. Дезаш дукха хІамаш да Іилмахой балха хьалаш тоадара, лабораторешна отделеннех хІанзарча приборашцен геттара найсача аппаратацен, лабораторни устройствашца а реактивашца кийчъяра чакъе а.

Къаьстта чІоагІа уйла тІайохийташ дийцар министра медицински кадраш кийчъелта дІахо оргадаьккхар тоадара дешаш.

Советски унахцІено лорайра прогрессивни принципех, йоахар дІахо докладчика, творчески пайда ийнай социалистически мехкаша. Вай толамаша чІоагІа влияни ю хІуен лорригаче мехкашна унахцІено дегІайхулдара. Советски Союза эггара хьалхарчарна нежаний накъостала кулг кхоададир Алжирна, Мали, Сомали, ОАР-а, Афганистана, Инди, кхыча незавий къахьегамхошка. Вай новкъостал ду дарбоно-профилактически учреждененш, медицински промышленноста предприятеш хьалъяра, цхьанпхьаски кадраш кийчъяра.

Дегайздаьъ мехкай унахцІено ловраш Советски Союза деш дола новкъостал — из вай интернациональни декхар а халкъашта юкъера шира доттагІали чІоагІдеш юкъе дола дакъа а да.

Б. В. Петровске белгалдаьккхад, вай мехка халкъа унахцІено лорайр — из унахцІено лорайра органий ведомственни гІуллакх хинна ца Іеш, гамхоех болча дукхалча нахех чІоагІа хьал а доалаш чакхйоалаш йола социалистически пачхьалкхен дорхІангІара функци а ма ю. СССР Лаккхерча Советагара хьона сесоцийна ютен Советагарна кхаччалла йолча къахьегамхой депутатий хІана Совете болх беш а унахцІено лорайра дешартай йола массалара депутатски комиссеш. Къахьегамхой депутатий Советашка дамо ноиь медицинай сагьтагІа йола проблемаш, новкъостал ду уж къестадара. Укх тІехьарча шерашка бахача наха деш дола медицински новкъосталгбача хьалахи дІахо из тоадаре де дезаедл дола деш дийцал дукхкхача союзни автономни республикай Лаккхерча Советий сессешка.

Медицински болхлоша боккха оалаш тІаро халхье хержараши общественностен деш дола из новкъостал, хІаьта советски наьха чІоагІа йоахке ерна цунна шоа а ду.

Б. В. Петровске хьахахьайкадир унахцІено лораярах долча законодательства керда лаьда эшаш хилар. Цар тІа йоаха хьалкьелда хила еш советски медицина гуманни принципаш, вай пачхьалкхено чІоагІа ец йола советски халкъа йоахо.

Мукъаьа сона укх сийлахьа трибунера, аьлар СССР унахцІено лорайра министра шоай къамела чакхдоаллаш, вай миллионаш ах миллионаш болча унахцІено лорайра болхлой цІерагІа даа доаркга тхьой низами знамени, тхьой дегай совнга йоахал бакъахьарча гІуллакха — коммунизм хьалъеш бахкача советски наьха унахцІено лорайра дІадуагІиларах Коммунистически партена, правительства, сесоагача халкъа, шовна — СССР Лаккхерча Советах депутата дош лала!

ПАРТЕ ДОШ—ХІАРА КЪАХЬЕГАМХОЧУНГА

Района колхозий бохама гІулакхех йолча дарцешка дьожача хана эггара хьалха теркам тІабоза XIX-ча партеъсазда цІерагІча артела бохама гІулакхий хьокхамашта.

Цхьа бахьан доацаш дац 1967 шера цу бохама КПСС ЦК, СССР Лаккхерча Совета Президиума, СССР Министрий Совета, ВЦСПС памятни байракх яр.

Темпаш дохьадийташ колхозо укх шера а. Пачхахьалкхенга дулх доакхара шера план 1-гІа апрель хьатІаоттан кхоачашъьнй цо, пачхахьалкхенга шура йоахара их шера план 5 бетта.

Мишта лаах цу бохамо тодажаш? Артела лахача толаний керттера бахьан да мехка ширта боахам тоабара партей правительства чакхдоаха гІулакхаш правлений партийни организацеи колхоза кхоачашъеш йола йоккхий организационно-бохама мероприятеш.

Бохама декхараш кхоачамде колхозхой оарцагІбахара аІезига доардІам болаш бац йоахама къахьегамхошта юкъе шерра беш бела массово-политически болх а, къаьстта «Знание» общества юкъхьанцарча организаце нахадлаш ю лекционни пропаганда.

Кхычарел сенна дикагІа а XIX-ча партеъсазда цІерагІча колхоза лекторски группа, сендухьа могаш яа Троицки станице бахача наха, миттта районе а?

Цу группе эггара дикагІлар да пунна юкъарабараш дикагІа дийша, хьинар толашагІа, кІейно дот тиймша бола юртарча интеллигенце викалаш хилараа. Цунна юкъа ба хьехархой, лораш, колхоза кулгаллу болхлойи специалисташи.

Лекторашта, цу тІа а эггара хьинар толашагІа барашта, юкъе ва колхоза председатель Василий Арсентьевич Шумилов, парткома секретарь Геннадий Александрович Ким, керттера агроном Иван Филиппович Трепачко, керттера зоотехник Валентин Евгеньевич Чернов, керттера инженер Юрий Яковлевич Зибаров, юкъерча школа директор Алексей Радионович Черепников, кхыбараш.

Цо йиш хулийт лекторски группага бахача наха юкъе тайп-тайпарча темаех йола лекцеш еша, колхоза къахьегамхошта лаам хилен халкъашта юкъерча дешаех а, хІаьта нитта мехка, республика, района, колхоза вахарах а дувца, царна юкъе тІеманатриотически, Іилма-атеистически, бохама-экономически, кхыйола общественно-политически пропаганда йоалжае а.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

Шера сацна (перспективни), нитта хІара бетта а юкъаьчарча партийни организаце уттаеш йолча лекционни пропаганда планага хьежжа станицерча культура ЦІагІа а нитта вертерча коъкъе болх беш бараши кастерхойи тулаацаш дуккьал производственни участкашка а еш лекцеш. ХІанза вокх тайпаех болча наха фу де деза?

Троицки станице 1856 цІа дац, масеех километр йІаьха а 6149 саг вахаш а я из. Цу наха юкъе дукха ба цІен вовкой, къобечча нах. Уж нах чулацар духьа «Знание» общества юкъхьанцарча организаци колхоза парткомо 30 цІагІара лекторий хьайиллай.

«Знание» общества юкъхьанцарча организаце председатель, юкъерча школа директор Черепников Алексей Радионович цІагІарча лекторей методически совета председателалла чІоагІа, пулухьа хІана станицера ерригга лекционни пропаганда, цхьан планагІа ю, хІаьта цунах дика беркат а доал. Колхоза партийни организаце лаам а лекцеш сена цхьа ди оттадаьл — ера.

Цу дийнахьа лекторашта транспорт хулийт колхозо, аудиторе кийчъъь, цуд сенгІа, моллагІча производственни участке ше вале а хІара колхозахочов хоь цу дийнахьа шоашта малагІа лектор волагІаргва а еш йолагІа лекци малагІча темах хургьа а.

Соахка 300 сенгІа лекци йийшай колхоза лекторски группа, хІаьта укх шера пхе бетта — 300 сарта. Масала, март бетта станични культура ЦІагІа йийшай лекцеш:

«Даьттан чений рузкъаш хІакъа гІулакхага нохийт» — лектор школа завуч А. Горлов, «Къахьегаме материальни моральни стимулаш цхьанатарьер — юртбоахама производство айяра зоархІамегІа дола хьал» — лектор колхоза председатель В. А. Шумилов, «Керда образаш традицеш» — лектор клуба заведующий Н. К. Зиборова.

Фермашкен бригадашкен йийшай лекцеш:

«Хьайбай боалам лелабара прогрессивни приемаш» — лектор зоотехник В. Е. Чернов, «Кий дехка лаьттош лелададах бодла пайда» — лектор агроном В. Е. Черняцкая, «Юртбоахама производствана планировани яра» — лектор колхоза плановик Е. А. Яценко, кхыдараш.

Аьхки сейрда хьежача маьлха аІараш массанахьа кхоачаш сайна, парте дош хІара сагага дІакхоачалу укхаза, хІаьта керттера дакъе ю аІаштІехьдоаккх политически болх бохама гІулакхашца бувно а бувлаш беш хилараа, станица лекторски группа аІашагІйоллари цунна кулгалдари гІулакх партийни организаце. Шоаша шоай баргаа кІал дог ттаеш хиларах.

П. АРТЕМЕНКО,
КПСС Сунженски райкома политически дешара кабинета заведующий.

НАХА ХОАТТ

Нохч-ГІалгІайчен моттигерча промышленноста чуйоагІача Грозненски «Металлист» яхача завода коллективо сентта шоай торонаш эшшагІа хьхай пятилетка кхоадагІча шера план хадаш хьайхь кхоачашъяра. Кийча продукци хІаахьийтара пхе бетта план тІехкхоачаш а еп. хІараз сенгІа хІаахьийтз продукци 8 эзар тарта сома маьхка д. Укх бетта а оптимичо болх бу цо.

Завода цехашка юкъе керттерчарех йоа цех а вошкагІвоа мастер Чевипев Юрий Павлович керте латта нужние менгеш ду цех. Цу цеха болхлоша лоахена менгеш, карниздаш вай республикерча къахьегамхоша чІоагІа хоттадин хІавдаши за. ХІана хенна -яжха заказаш кхоачдара тиканнара, берий бешамашкара уж хІоесаш. Цар заказаш низа кхоачашдара хьинав кхадап цеха коллективо. Июнь бетта хьалхарча 17 ден бетта план 73,5 процент кхоачашъяьй цо.

Зукхача дакъе уа болх дика хІабахаь тийша за къахьегам шийса аІаштІехьбаккхарах. — Йоах цеха мастера Савваньлиц Андрей Иванович. Из боаж дика лел цига. Сенна чакх ца хьалагтеьа арахийнача продукце, кхоачашдаьча заказий итогаш ю. Производстве хьалха латтарашца, бригадирашца хага а бьлий цеха мастераша массанена дІадовзийт кхоана кхоачашде лезаш хьалташка датта дехкараш. Уж мишта кхоачашду хьожаш тІахьежаш доаттабу.

Къахьегама оасарле даккъаьра дукха кердадараш производства юкъейкхухь цеха коллективо. Хьалха дІахача хана менгей кагашта вонлинедаш ехкаш 7 операци кхоачашъеш. цига дукха балха хадІайосар. ХІанз цу вонлинегІ нетта хеар. ХІанза цу пластмассови беттаа. Цу гІуллакхо массехкада дацкъаьй къахьегача оасарде. Кхыча участкашка балха хьожаве йиш йодаш нуъкъаьмда массеиш саг. Це дикка пайда бар производствана. Уж санна юкъа масалаш кхы дукха а доаладе йиш я.

Къахьегама оасарле даккъхьяш цхьана чІоагІа теркал тІаухийт арахецача продукце дикал даккхьяра а. ДІалахача шера а тІехьа дукха рекламанеш ухав менгешта тІера багар Іалуал яхаш. Цу гІуллакха тІам йиш цеха коллективо. Айха бунаш оттабир басар хьакихухьайтача заводашца, басар дикагІа хийлийтара царгара хьалехар духагІа дар. ХІанз хьакхухьийтача басона дикал дикка даккхьеннай пунца хьежжа кІезигьеннай менгешта уха рекламанеш д. Каста-каста завода специалисташ бахе хул город Орджоникидзерча менгеш деча завода коллективо опыт йоаза. Нитта цига цана хиннав цеха вокккагІвола мастер нов. Черняев, завода инженер нов. Сергеев, кхыбараш.

Цеха болхлоша чІоагІа хьалхьег менгеш хьалеча совкъаячча отходех турбех пайда эшаа. Шоашца хьахкьача бедал дІаеттамо укх шера 11 стеллаж хийчъьай цар. Цул сенгІа лаьттан ченаш техналогешна райпераш яра дІаухийт сесохо да турбай итькьеаш. Из бакъан даш производствана дикка пайда аІараш сомаш да.

Планировани экономически стимулированин кердача системах болх беча цеха коллектива деравта хьакхамаш даккхаенал. Продукце дакал, къахьегама оасарле даккхьеш тІаьерадаь а хІара бакхлечул уйла. Сменах нормах хьабе безаш 80 менгеш болча хьийчъбер 90—100 менгеш ба. Доаха толамаш дакха толамаш хьежжа дукхагІа яха болхлошна премеех тела ахча а.

ХІана сменах норман 115—120 процент кхоачашъеш, хьинаре къахьег цига слесара Ю. Гладышев, малара И. Ипинцева, пластмассовщица Л. Михайлова, шлифовальщица Л. Цыганкова, кхычар. Царех хІора а массехк балха гаьзал а я.

[illegible]

СИБИРСКИ МОАШАШ КХОБА...

СибарегІа эггара хьалха йиллай Кемеровски инкубаторно - птицеводчески станци. Дербанна мерзІаш дола моаше фушш дулин доаттаду цо город Кемерово больницашта.

СибарегІа буллан моашаш делию боккха ши боакам кхы а ба Хакасски автономни областа (Красноярски край) Фыркальски Черногорски хоа гІара селхахарш лелаяча фабрикашта.

[illegible]
(АПН).

КЕРДАЧА ГРАФИКАХ—ЛАКХАЧА ТЕМПАШЦА

Пхе ден болх а бергболаш шин дийнахь салоІаргдолча кІирага довлар чІоагІа доаркІаме хІама да вай вахаре. Цу кердача системага дІаваьра город Грозненча промышленни предприятей партийни профсоюзни организацеша. Боахама кулгалхоша дика кийчо ярах хьахиннар дика да. ДІалахача шера плана эшагІа 16 миллион сома маьхка продукци арахийнар. Укх шера кхы а дикагІа толамаш дахара хьинаре къахьегаш я промышленни предприятей коллективаш.

Город Грозненча промышленни предприятей коллективаша продукцена реализаци яра пхе бетта план 102 процент кхоачашъяьй. Соахка цу юкъа дІадаьхийтачул 47,5 миллион сома маьхка дукхагІа продукци дІадаьхийтай. Къахьегама оасарле даккхьяра план 107,8 процент лаккхьяй. Къахьегама оасарле даккхьяра чотах ерригга арахийцача продукцех 70 процент продукци арахийнар.

Хьалхашка латта социалистически декхараш пачхьалкхен плана халахьа кхоачашъяьйа чІоагІа новкъостал дир пхе ден болх а беш шин дийнахь салоІаргдолча кІирага доларо. Цу гІулакхо дикагІа тоаа хилийтар болхлой квалификаци лакхъе. болхлоштен гІулакхерчи нахагеи культурни салоІаца дукхагІа ха хилийта.

Къахьегамхой хІанз дукхагІа ха я республикерчеи республикана арахьарчеи хозача моттигашка баха салоІа, спорте дакъа лаца, дешо, кхыйола культурно - массови мероприятеш чакхьяха.

Цу гІулакха лаьрхІа партийни, профсоюзни, советски органий решенеех аІашагІъехкаш я салоІара базаш, нига нах хІаккхула транспорт хьежаш, спортивни площадкаш, кхыйола средстваш Іалашъю. Город Грозненча энергетикана МехкетІе яхача юрта хьалдаьа санитарни хьисапера цІа. СалоІача шин дийнахьа цига салоІаш хургья 24 болхло. Серженъ-Юрт, Дачи-Борзой яхача юрташка, кхыча моттигашка мехкдаьттахоша, гІишлонъеараша, транспортникаша хьалхьай салоІара базаш. Грозненски химически комбината даьрхІа хьалъеш хинна профилакторий хьалхь дийнай.

Чакхйоахача общегородски культурно - массови, спортивни мероприятеша тоае хулийт физически болла къона тІехье хьакхе. Къахьегама оасарле даккхье, тахка а тохкаш производствана юкъе дукхагІа керда резерваш кхахьа. Уж мероприятеш чакхйоах городерча ерригача предприятешка.

Пхе ден болх а беш, шин дийнахьа салоІача кІирагІа бахкара цхьайолча предприятешна дикка опыт Іоаьлй. Царех я пхе шера план хадал хьалха кхоачашъяьра вай республике эггара хьалха социалистически ях ІІайолаль КПСС XXIII-ча съезда цІерагІча завода коллектив. Соахка август бетта венз цу кердача системах болх беш а из. Завода цехашка, участкашка дукха балхош дир къахьегама кердача режимахи салоІарахи лаьна. Кхыча городашкарча предприятей опыт йоазийтара. ТІанйца дехкараш де дезараш беталара аІашагІъехкар комиссеш. Цар кийчъю чакхьяха еза мероприятеш, уж лаьрхІача хьисапе чакх я йоах. Масала № 21-1 йолча установкега газофракционирующи абсорбере хІалу абсорбент дукхагІа хилийтар. Из бахьан долаш хьакъоастаду бензин 7 процент дукхагІа хилар. хІаьта лаьрхІачул дукхагІа арахийца валови продукци массехк бІаь эзар сома маьхка яь.

Мехкдаьттен газ локкхара торонех болза пайда а ийбеш, тІерча нелови тІоанашкара мехкдаьтта даккхара темпаш лакхъяьй «Старогрознефть» НПУ мехкдаьттахоша кердача режимах болх беча хана. Дикка тІехкхоачашъяьй цар пхе бетта план. Планировани экономически стимулированен кердача системах болх а беш, дикка къахьегама толамаш дахарах аІаштта кхоаза цунна хьожаьй СССР-а Министрий Советеи ВЦСПС-ен карара кара тела ЦІе байракх.

Укх дІабахача пхе бетта капитальни гІишлон хьалъеча декхарий къахьегама толамаш даьхаь «Грозпромстрой» треста СМУ-4 коллективо. ЦхьоаллагІча квартала итогех цу гІишлон - монтажни управлене коллектива хьожаьй СССР-а промышленни гІишлонъеча Министерствай цу отрасла профсоюза ЦК-и карара кара тела ЦІе байракх.

Кердача режимах болх а беш, къаьстта дика къахьегама толамаш доах пятилетка кхоадагІча шера Грозненски химически комбината, Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача «Красный молот», «Электроприбор», нефтехимзапчаста заводий, слюдяной фабрика, № 1 йолча гІишлон материалий комбината, № 3, 4 йолча маьках ена заводий, кондитерски фабрика, № 1, 3, 4 йолча горбыткомбината, цхьы дукхача предприятей коллективаша.

Цар а кхыча а предприятешка укх шера хьалхарча пхе бетта социалистически декхарий чотах даьккха «ІаьркІа дошув» 21 эзар тонн я, кІанал сенгІа аьккхай 15 миллион кубически метр газ, 21 миллион сенгІа киловатт-сахьат электроэнерги. Нитта кхаьал сенгІа дукха арахийцай фенол, ацетон, полиэтилен, мехкдаьтта продукташ, кІир, консерваш, кхыйола нахелеш.

Цхьайаккъда, кердача режимах болх беча хана дукхача предприятешка долла толамаш дика хале а цхьайолча предприятешка бизза пайда эцаш шоай торонех. Шин дийнахьа салоІача хана мел эша хьалаш кийдаьлла цига. Из а кхы бахьанаш а хийсдалард городерча 10 промышленни предприяте кхоачашъяьяц пхе бетта план, реализаци яа ен йиса продукци 640 эзар сома маьхка я. ХІаьта соахка хьалхарча пхе бетта хинначул лохагІа къахьегама оасарле йолаш 21 промышленни предприяти я.

Къаьстта ва пайда ийбу шоай торонех гІишлонъеча организацеша. 44 гІишлон-монтажни управлене коллективах 21 кхоачашъяьяц пачхьалкхен план. Уела мел производства юкъе керда техникеи технологеи кхахьара, халача балханта автоматизаци механизаци яра балхаш. Цхьайолча юкъхьанцарча партийни организацеша къаьстта эсала лелабу кердача режима тІа шоай коллективаш яхара болх, бизза пайда ийбац моральни а материальни а стимулех, шера план кхоачашъяра сардагІъяш [illegible].

Балха тІа нийсалу кхоачамбоацараш дІадахара, кердача режимах бу болх тоабара дукха бахкаш деш я хІанз дукхача предприятей партийни, профсоюзни организацеш. Коллективашта юкъе дукха массово-политически кхетаме балхаш ду. Партийни организаце, хІара коммуниста, болхлочун керттера декхар да салоІача шин денах бизза пайда а эцаш, дукхагІен дикагІен продукци арахецара хьинаре къахьега.

[illegible]
КПСС Грозненски горкома [illegible]

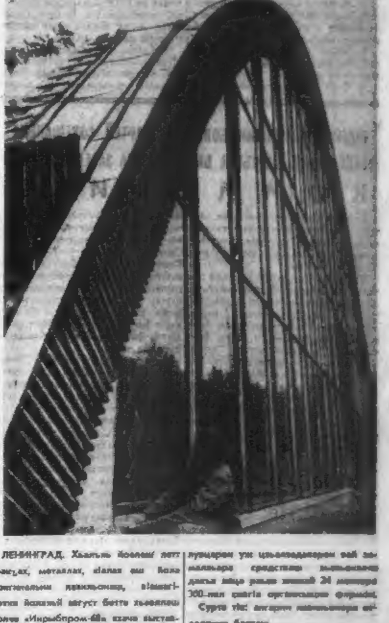

ЛЕНИНГРАД. Хьаьнаь йоалаш латт Іоаж,ах, металлах, дІалаа ши йола оригинальни [illegible], аІашагІйоллий йоалаш август бетта хьаелдаш йолча «Инрыбпром-68» яхача выставка оборудовании экспонаташ. Цу дунен хамкъоашта юкъерча чаьхарий [illegible] уж [illegible] вай [illegible] средстваш [illegible] дакъа [illegible] 24 [illegible] 300-лан сенгІа [illegible] фирмаш.

Сурта тІа: [illegible]

Н. Корешков сурт.
ТАСС фотохроника.

Редакционни почтацара

ДИКАГІЙОЛА ОПЫТ — МАССАНЕНА

ХІана гІишлош хьалъеча чІоагІа лоархІаме гІулакх да капитальни вложенеш дикагІа пайда эцар, керда мощностащ, дах чубаха цІенош, кхийола объекташ лоацача хана хьалъь ахари царех дІадолар кІезигдери.

ГІишлош хьалъеча болх кийса вІаштІехьбаккхаргеи механизаци ерген даллача эгара тІехьаоссачарех йола участок отделочни балхаш ду участак я. ДуккагІдола балхаш кулгашца ду царга. ГІишлош хьалъеча деча дерригача хадача балхех 35—40 процент балхаш отделочни балхаш да. хІаьта гІишлош хьалъеча деча дерригача балхашка вІаддадечох 20 процент ахча дІадола ду балхашка.

Технически, эксплуатационни, экономически, эстетически вІадехараш кхоачашдац отделочни балхаша.

Укх тІеххьарча зама лаьха дикал йола дукха гІишлош материалаш арахеца йолленнай. Къаьстта чІоагІа пайда эц полимерех, кизгий изделеех, асбоцементах, хьу чанхйоаннча хьахулача отходех.

Вай республиче хьалъеш йола гІишлош шерагара шерага дукхагІа хул. ГІашлоштьерашта хьалхашка латта декхараш да сиха, дарегІа, дика, хоза гІишлош хьалъяр. Хоьш из хиллара сиха хьалдотт цІенош. хІаьта цІеношка ду гІишлош балхаш чакх ца доалаш бетташ, шераш дІауха. Цуя бахьан из уж балхаш механизаци яь ца хилар.

Цудухьа гІишлоштьерий опыта школе дукха ха йоаццаш дийцар из дош. Цига белгалдаьккхав отделочни балхий дикал лакхъяри царна механизаци ери чІоагІа лоархІаме хилар. Уж декхараш торамца кхочашдара керттера терках тІабахийта беза заводашка арахеца гІишлош материалаш дикагІа хилийтара.

Цхьабакъда: из гІулакх ве латт вай республике. Масала, «Чечингромстрой» объединена домостроительни комбинато хьалхеш да 55, 110 квартира хула цІенош комбинато а цуй доказодственни база йола хьцкабетоха завод. Цу предприятие перспективе отделочни балхашта индустриализаци ера мел эша хьалаш, тоархеш йолаш я. Из иштта доллащехьа предприятена тоъаш бац мастераш—отделочникаш.

Цуя керттера бахьан да отделочни балхашта механизаци ца яр. Цудухьа болхлой дуккагІа эш, гІишлош хьалъеча вІадодар цуьнах пхьяна дукхагІа хул. ЧІоагІа терках тІабахийта безаш я ленинградски отделочниий опыт «Вьхьаре метода» чакхдоах цар отделочни балхаш. Цига пайда эц цементни фибралитех, асбестоцементни листех, дахчан шолхех, улхеш йолча пластиках, сьхьача гипсови штукатурках.

Отделочни балхаш кхоачашдеча чІоагІа лоархІаме да шпаклевочни балхаш кхоачашду агрегат балха юкъе ихьар. Минскера «Оргтехстрой» цо бу пайда ллархІечуд тІехьагІа гучаяьяннад кулгашца дечарел 14-зза дукхагІа до шпаклевочни балхаш делга.

Йовзарах бокхча пайда барбоаш я Калинински домостроительни комбината эпыт. Цига хьалду цІенош ерІ шоалагІнча тара лоацаш хозен хул. Цига отделочни балхаш деча юкъехухь тайп-тайпара керамически тІеэарч. плиткаш, мраморни улхаш, керамика отходаш, хІайча мархьана кийчбаь дагІа.

Городе Вильнюсе кийч а яь производстве юкъейихьай арахьарча керамзито-бетонни иезий паналашта декоративни рельефни фактура ертйола керда метод. Цу метото 60 квартира тула цІеноц хьалдеча паччахьалкхена бу пайда 126 сом да. Уж а кхы а методаш, материалаш вай республике гІишлош хьалъеча юкъехиахьа йиш болаш я. Дукха да моттигерча белаах де йиш йола дикадараш я. Цхьабакъда, хала хете я из бола чІоагІа эсала лелабу домостроительни гІишлош материалий комбинато коллективаша, хьаэцаш вай межкара кхьча гІишлош организацей опыт.

«Грозпромстрой» треста № 4 йолча гІишлош-монтажни управление болхлой дукха ха йоацаш балха хилар города Краснодаре. Болх беча моттиге механизированни хьасапе мархал дІаузийтача штукатурни агрегатага чІоагІа безам тІабаха хьежаш гІишлоштьераш. Цига ехк крупнопанельни гипсоаш йоаккъаш. цІенов арахьарча оагІошта штукатурка ера лаьрхІа штукатурни ве-Іар ла цига. Из хьадеш а балха тІа а атта да. ХІана из тохкаш да СМУ-4 гІишлоштьераша. ХІаьта а тахкара балхаш чІоагІа эсала лел цига.

ДІадахача шера сентябрь бетта хиннача гІишлоштьерий семинаре дийца а дийца «Чечингромстрой» объединене вІашагІйолла лаьрхІар отделочни балхаш дергдола гІишлой управлени. цига эша лакха квалификаци йола отделочникаш Іалаш а беш. Цу хана деца шу чакхдала доал, мок лаь хІама хаи. Хоаш матталаш из чІоагІа пайдане гІулакх хилар цхьа а даьмнаь.

А. ЧЕБУШЕВ.

Іилма - тохкама информаци пропагандан Нохч-ГІалгІайчен Цієн инженер.

ІАНА КИЙЧО ЕШ

Культпросветучреждениеш Іан замалахьа дертІа болх бергбола хьалаш вІаштІехьдаха деца хІанзе а. Из дика кхетаду Советски района культурни фронта болхлоша. Цудухьа ахка хьа тІа из эттинге а дІадаладир культура цІеношта, клубашта, библиотекашта ремонт елга.

Дукха культура учреждениеш я хІанзале ремонт яь Вистоньина, кхатидда хІана Іаланцдаь. Царех я Таьбичински, Ведучински, Итум-Калински, Даевски, Кенхински юртанхоа клубаш Шаро-Аргун, Дай, Кенхи, Итум-Кхала ахача юртанхоа библиотекаш.

Районе болх беш йолча шовтъа культура учреждени 22 Іаина кийча яь ямнай. Цхьараш ремонтни балхаш йистелоахаш я. БакъЪа йолаш я Іаина еча кийчонна башха сагот йоаларш а. Царех я Барзоевски, Макажоевски (юрта Совета председатель нов. Закиров), Ушкалоевски, Гухоевски (юрта Совета председатель нов. Махашев) юртанхоа клубаш библиотекаш. ДикагІчаргара хьехам а кийча шоай кхоачамбеннараш дІалаха хьажа беза шу юртанхоара культапой.

М. БИСАЕВ.

Советски районни культуро отдела инспектор.

ШОАЙ НИЗАШЦА

Дешара шу кхоачаш чакх а даьнналацаь Грозненски района Алхан-Кала ахача юртарча юкъенча школе ремонта балхаш дІаволлаланкача хана. Балатханов Пахрудин, Новалацкий Николай, Хусенова Хьава, Герасимусли Зина кертте а болаш ремонта балхаш леш хилав лакхехьарча классашцара дешархой. Классашка кІирахь теха, тоале доаш хьизна парташ, доскаш, гІалаш, меттигаш тоадаь, массанахьа бесараш тьехка чакйбаьтар дешархой.

Къаьмгаш дукха безаш а шоай дІаюладаьча волавгІча гІулакхех лоаліабеш а шоаш хилар хьакойтар школа кердача дешара шера кийчъеьча дешархоша. Къаьстта белгалбаьллг цига иштагІча классашкара дешархой Мусаева Асиа, Любова Малика, Эсиев ІраІса, кхьбакаш. Дешархошта эшначоа новкъостал доа хилар школа технически новкоьал Шуаипова, Абдулаева, [illegible].

Тахан а тІехь дешархой чуьна кийча я Алхан-Калински юртара школа.

Я. ЦУЕВ.

КЕРДАЧА ДЕШАРА ШЕРА КИЙЧО ЯЬЙ

Тахан а тІехьа дешархой чуна кийча я Наьсарен района Пхьилекхоргий-Юртара юккъерча школа. Дешара шу чакх ца даьлинге а пхьакха а ди ца доалеш школана ремонт е долаелар тхо. Дукхьал тхоай низашца кийчйир оаха школа. Массанахьа а кІир техай, корашта, наІаршта, уйнашта басараш хьекхаа. Партошта берий бІаргаш тІалаттавгдолча сийрда сигала беса басар хьекхаа. хІаьта пешкахьа—ІаьрЖа басар. Тоае еза пашкаш тоаь, хоза кийчаь Іоатталаьд классии цІеноши.

Цул совгІа хьехархой чуІеча йиь квартира а ремонт яьй. Белгалбаха дов школа ремонт еча хьинаре дакъа лаьцараш. Царна юкъе ба хьехархой Белоев Бусмана Аюп, Поминкова Валентина Сергеевна, Пляева Абукара Марем, технически болхлой Таллиева Кайце, Пляева Хади.

Кхы гаьна а ца доаккхаш хІанзе а Іалашдаь оаха дешархошта дешара шера мел эшар дола учебникаш, гойтара пособеш, кхьйола берашта эшаргйола школьни принадлежностеш. Белгалдаккха деза тхиа тІара е кхычахьара оаш вІаштІехь ца даьнна цхьайола гойтара пособеш хьехархоша шоаш хьаль хилар. Шерда-шера цу тайпара вІаштІехьдоакка тха хьехархоша гІулакх. Цудухьа бІаьччача дешара шера тхоашта мел эша гойтара пособеш йолаш хул тхо.

ХІанзе а хоеш да тІадоагІа дешара шера школе дешаргдола бер массаь. Вервига а 316 дешархо хургва. Материальни тІеэшаш дола бераш а. список а оттаь, бегаллаьа. Царна тІадуьхча баракъа, хига гІорс эша лаьрхІаш оаха.

Иштта тхоай тоав йола новкъостал оаха деналь укх тІахьаоча дах шера деша даха ха йола пхьакха а бер [illegible] ухаш дагадаш тха.

Юххера шаьккха а за са белгалдаккха безаш болаш кердача дешара шера кийчо еча дикка новкъостал даьа тхона юртсовета председатель Р. И. [illegible] «Плиевский» совхоза парторганизаци секретара Д. И. Мальсагова.

И. ХАМХОЕВ,

Наьсарен района Пхьилекхоргий-Юртарча юккъерча школе директор.

ХАННАХЬА ТОХАБЕННАБ

МалгІабика района культура учреждениеша ахкаш юккъанцарча деношка дена ремонт е, дойгор кийчде йолаелав.

Районе шерра-шера ремонт яь эгара хьалхагІа йистейил Николай Алексеевич Шевцов директор вола музыкальни школа. ХІаьта хІана а бераш чуьна кийча я из. Классашка сийрда а. уйнашта панелашта басара къегавеш да. коа юкъе керда цементировка яьй. цІеношта генахьа дукха гаьнаш а дивац я да.

Іай болх бе кийча я заведующи Мария Стефановна Пушкина йола городской берий библиотека (№ 1). Чухьа цІена, безаме я, массеха керда стеллаж оттавьй, корашкеи наІаршкеи йиогараш эккал, гойтара агиташи кердаякхай.

ХІара шера ахкаш юкъагІа ремонт яь яьле хул нов. Львова заведующи йола районни Вознесенски библиотека. нов. Зыкова заведующи йола городской библиотека (№ 2). Укх шера № 2 йолча районни библиотека помещенеа ремонт еча хава шеръяьй 1 Мая цІерагІча профсоюзни клуба чотах. Цу гІулакхо тера хилийтай книжкаш гуччахьа, дешараш шоаш тІаккхоачаоргболча хилийта.

Текущи ремонт яьй СоагІанчарча клуба а библиотекана а. ХІана цига цІеношта генахьа карт ярь йоалаш латт. Укх денношка Пседахски районни культура Шеинем зональни библиотеканен капитальни ремонт е йолаеннай ремстройконтора. Фойерен кружокий балха деча цІеношкарен мурдина уйнаш хоаш укхаза. тховна ремонт ю. пенаштен тховнан штукатурка ю. цул тІехьагІа доладургда кІир тохалгеи басараш хьокхилгеи.

ЦхьабакЪда, вагахь саьна культура учреждений помещенешта ремонт яра гІулакх дикка вІаштІехьаьнна цале а. доагоо Іалашдеза цхьайолча моттигашка башха дикача хьала тІа дац.

Доагор цвй ханнахьа тІа из оаар бахьан делаш йоккхача Ачалкхевча, СоагІанчарча, Советски, Пседахски клубашка ишйла яр. Укх шера цу тайпара хьал ца оттийтар дукха Ачалкхен юрта Совето кхаь а клубан кхаь а библиотеканен хІанзалехьа дахча тІаазад. Чкалова юртарча клубан библиотеканен доагоо тІаоза йолавнной «Кавказ» яха колхоз а. ХІаьта а СоагІанчен Пседахски юртий Советаш доагоо тІаоаара гІулакха тІехьаюсаш а хІинзарчов.

МалгІабика района культура болхлой. юртий Советий исполкомашцеи боахаший кулгалхошцеи цхьана заза доргдоацаш меддар хе лаьрхІа ба Іаи балха дика кийчо яра.

И. ЗЫСКУНОВА.

БАЛХА ХА КХОЕШ

Тохкама бурувзетта Веной яха участок Ножай-Юрта районе лакхача доамашка укл. дика новкъаш ца хилар бахьан долаш, каст-каста догІаш делхарах ІалацатечІоагІа халонаш нийсалу укхаза болх беча бурувзеттарий. мехказьттахой балха юкъе. Уж хьалаш дика довзаш да тха промысла болхлошта. хІана аьлча дукха за я тха коллективо укхазарча скважинашта эксплуатаци ю.

Бурув тохачуа тІехьагІа кхоачтхога скважина, бакъла, эксплуатацие из хьаэцилеьа чІоагІа бехктохаме болх бу оаха — скважина тохк. из мехказьтта, газ луш йий хьож. Хоаш чалаарра из хала болх ба, кхы а халагІа ба из укхазарча хьалашка хилачь. Цудухьа, транни установкашта монтаж ера, коммуникацешта обвязка ера, кхыдола балхаш чакхлахара оаха хала а А. Богданов керте латтача монтажникий звенагІа йолча звенона тІавехи из гІулакх. Из тахаш ца, хІана аьлча сиков дикек ду цар шоаш хьи дола балхаш, хІаьта цар хьи дола балхаш тайп-тайпара да. Иштта дукха ха йоацаш парна занани ялар № 43 йола скважина вІашагІйоллара эшаш дола кийчон гІишлош-монтажни балхаш чакхдаьа ьвина. Из бола А. Богданова звено членаш В. Беридзе, А. Касумова, Р. Безрукова, П. Крылова ханъа хьалха чакхбаьккхар. Цар шоай балха юкъе дукха рационализаторски предложенеш йоалабир, царех йоккха экономически эффект хилар. Иштта, царех цаІ балха юкъейоаллар бахьан долаш 500 метр металлитта дукха турбаш кхое вІаштІехьаьлар. доакйир балха ха, тоаьйир балха хьалаш. хІаьта цох хинна экономически эффект 1000 соагІа сом да.

Кхы а цаІ да шу звено коллектива. Хоаш из хиласа доалоахкара хаоттам каст-каста хуьналуш хул, цудухьа, лоархІаме да хаоттам дика латтача хінах бизза пайда эпар. Къаьстта лоархІаме да из монтажникашта. хІана аьлча дикхарча моттигашка подъемни механизмашца болх бе беза цар. Из тика кхета а шу тоакча везех бизза пайда эц звено коллектива.

Иштта доацача хана вІашагІьелла яьккхар монтажникаша № 43 йола скважина. Цул тІехьагІа техача гучалъьаар скважина продуктивни болах, хІана из мехказьтта луш я.

Кастта бурув теха дзуьа шу участкера № 38 йола скважина а. Юча а шоай болх бе кийчхуш ба А. Богданова звенора монтажникаш. шоай творчески уйлаш тІаяхийтай цар из толамца чакхбаккхара. Шеко яц цар из толамца чакхбоаккхаргхилара.

Т. ДАДАГОВ,

«Октябрьнефть» НПУ «Гудермес» ахача промысла заведующи.

Къона жа леладераш

Къаьстта укх тІеххьарча шерашка йоккхий башхалонаш хина нах шотйбахаме. Иштта теаленнад наьха вахар а. Цу хьакъе тха районе къахьегаш волча шин зІамигача сагах лаьца лувна безам ба са.

Къахьегаш цхьан боахаме беца а шоайла боазаши социалистически яхье баьннеш ба уж. Къона бале а Шелковской района цІи хааьча жа Іушта юкъе цхьан мугІара вулгалхой хиина зІаэттаб комсомольско - къгнхойн бригадай боккхагІа бола жа ІуЙ «Червленски» колхоэера Базуркаев Махин «Шелковский» племсовхозера Масуев Хьамиди. Жа леладеча тха района боахамашка жа ІуЙ бригадашта кулгалдераш берий хана зенэ шоай вахар бурувни аренашца хувзалаь вах ба. Цар кор ца отташ моттиг нийсалургаш ду аренашка. Уж шин зІамига саг боккхагІа бола жа ІуЙ ба лаьхІача хана пхьаьккха саг дукхьа вацар цу боахамашка.

Цу хана дена шоай бригадийкайча наказа дертІа болх хьабайта вІаштІехьдаккха хаьрд совгІа цхьацца ахал тІех дикача фух долча жена Іунал ле кийзао цар. Царех иштта шоаш тешаш хиларах лехке баьхнабеш цу боахамашка.

1967 шера шоайла цхьа чІоагІа йича санна шинна бригадерча членаша хІара устагІан тІера дергха тха 8.2 килограмм дар. Кастхеста хьее баьхао районе тІех дика хьекхамаш даьхача къонабаьнй цІераш. Уж яхье бовзар довш цар массанена. Шаьнхе раьза хилав цу гІулакха.

Жа лелаерашта низкхала йо и ха хІанз дІаьлха хьиначуна лаохІа еза. Жа Іуна шоай балха керттера итогаш ю ха я ер.

Базуркаев Магера соахка дена делабеш 870 устагІа хиннаб. Царех хІаране тІера 5,6 килограмм тха деагаь до. ХІаьта Масуева 99 устагІа кІезигаІа хиннаб. цхьабакъда царех хІаранева тІера 1,1 килограмм дукхагІа тха дергаь до.

Из иштта дале а царна юкъе хьажача социалистически яхье хьалхара моттиг Базуркаевга кхаьчай.

Шо пецдала иег — тха кІезигагІа хаьккхачоа хьалхаса моттиг хІана ат. аьшна.

Тха дукхагІа иез воакха дикагІа да, цхьабакъда, иштта доархІаме лоархІ тхона дикал а. ХІаьта цунга хьежача комиссена цуаьналь кІезигагІа дерга хиннав тІеххикал йолаш долга. Тха дакха дикад йолаш хиларах Малена тІаккхийттар 44 процент дар. хІаьта Хьамида тІаккхийттар 20 процент мада лацар. Дукхьал шийІула тІера дергача тхах 34,9 эзар сом доход яьй Махе колхоза. Иштта лоархІаме да тха дика хилар. Цох ІалагІмате боккха пайда бола боахамашта. Хьалхе пхьаьнета из кхаьчача яхьа. цхьабакъда шинне а хьехамаш геттара лакха да. Лахо а иштта аьттув белаш цар къахьегархилара дезаш.

В. ТЕРЕНИН,

КПСС Шелковски районни политпросвещени кабинета заведующи.

Дагестана кхашкара ялат кхаьчаьд. Республике эгара хьалхарчарча ялат чуэц йоллсар «Шурийски» совхоз. ДикагІйолча механизаторашта тІадилад комбайнаш лелаега, хІаьта шоай дІахьухьаш ба шоалт йолаш шоферш. Хьекхаме а еараш хІора дийнахьа 40—45 гектара тІера ялат чуэц ца.

СУРТА ТІА: совхоза дикагІчаьча механизатор Абу[illegible].

Р. Дина сурт.
ТАСС фотохроника.

ЯЛАТ ДІАЭЦА КИЙЧО ЯЬЙ

Кхашкара чудахьа ялат хадлаеча хьайлен кондиционни хилийтеи мел эшаш йола ялат деладу емкосташ я тха управлене ялат дІайдеча пункташка. Еррига пункташка йолаш я 57 автомобилеразгрузчик, ялат цІенду 43 машина, 213 дІаюха лела транспортни оборудовани, 20 автомобильни тараз, 148 эзар тонна кхача мух кхетийта иза бола вентиляционни установкаш, 46 эзар квадратни метр дацинаш хьатІауха наьхьан.

ДІадахача шера кхашкара геттара дукха хьаюхьа ялат хІара дена машинаш хьашка гІолла дІаккхахийта дизеш хиннадале а ялат дІайдела пункташ коллективай дика вІаштІехьаьнад укх шера чубахьача хьухьаьна шоай технически база дергІа кийчъе. Хана хьалдеш тІехьхикен кийчъеннай ялат хьацара нов. Далишвили директор вола Аргунски пункт, директор н. Бокачадова вола Гудермесски реалбаза, н. Белхароев директор вола МалгОбекски и. Богатырев директор вола Плиевски пункташ.

ДІадахача шерарча оьшто гучадаьккхар ялат доккьалу мощносташ кхоачамбоалаш ца хилар. Из бахьан долаш кхы тІа хьал а я эксплуатаци дІалургьа хІара сахьата къахкегана оссалле 32 тонн йоа ДСП-32 аьа сушилкаш. Уж хургьа Червленски Плиевски ялат дІаийдеча пункташка, Гудермесски реалбазе. Из чІоагІа пайдане гІулакх да. хІана аьлча Гудермесски реалбазе хьашкІашта калибровка ю цех мукъаргьа. ХІаьта мукъаьннача цеке фуни гибридни хьажкІаш йоккъе йиш хургьа. Из чІоагІа пайдане да Гудермесскни Шальен районий боахамашта. хІана аьлча фуна лаьрхІа йола хьажкІаш хьалха саьна боахамашта тоаш улаче Ермоловски элеваторе дІаккхаьа езавгьаш цар.

ДІадахача шера ца хиина аьттув ба тха управлене чуйоагІача ялат дІаийдечь пункташ укх шера. Цар йиш хургьа довкха долал дола чашинаш хьийе. Цу гІулакха къаьнача подъемникашта реконструкци яьй, хІаьта дукха цердараш а нийсай. Аргунски, Артемовски, Самашкински, Слепцовски. ялат дІаийдеча пункташ тера хургьа тракторашта тІехьатуьсача тележкашкара ялат дІайде а. Кхашкара хьахухьа ялат сихагІа дІайдара чІоагІа аьттув болаш гІулакх да ялат дІайдеча йоккхача Артемовски, Ермоловски, Слепцовски пункташка тарала баркам шербар. Цу пункташка хургда кхоккха автотараз. Ялат дІайдеча пункташка кхы тІа а хьалъеш латт 12,8 эзар тонн ялат чугІоргдола йиь керда склад. Царех иьь Слепцовски, цхьанца Самашкински Терски ялат дІайдеча пункташка хургьа. Иьанача складашка, хІаьа дааь а яь эксплуатацие дІалургйолаш хердача а ишнача боараха ялата фа леттаргдолеш кхойдеш механизмаш оттаьй.

Боккха йиах баьй хІара пунктаскарча балхашца а. Кадраш ерригаш кийчъяьй, болх иштта бе беза хьехаш семинараш заметен яьй царна.

КПСС обкома Нохч - ГІалгІай Министрий Советех социамга хьежжа хІара ялат дІаийдеча пункташка совхозийи совхозаш кхашкара доагІа ялат хьайдергдолаш хІара сахьата лаьрхІа графикаш уттаьай. Уж графикаш уттаеш белгалдаьд хІора ялат дІаийдеча пункта мощности, ялат сиха хьаийде йиш хилари, ялат доассадаран тІадеттараш бола пунктий киза.

Дукха ха йоацаш боьча тІахьежаме хьахьекхар цхьацайолча ялат дІаийдеча пункташка хІана а кхоачамбоацараш хилар. Уж кхоачамбоацараш сиха дІадахара тІабохийтаргба хІана берриге низ.

Г. ЧЕРНУХИН,

комбикормови промышленностехи ялата продуктахьи управлени отдела начальник.

Свердловски область. Миллионаш тоннаш аьшка руде доаля Уральски иньрта — Качканар яхача лоаман йоттам чоаешка. Из лоам кхоачадуччо хьаьхьий Нижний Тагилера домнашта дика бедал лоаттаергйола йоккха горнообогатительни комбинат.

Сурта тІа: монтажникаш А. И. Пашов (лоахьараар) И. С. Александров оватывний фабрика керттера корпус вІашагІйоллаш ба.

А. Громова сурт.
ТАСС фотохроника.

МАЦА КХОАЧАЛУРГДА ДОШ?

Республика «Сельхозтехника» объединене склане даьсса кулгаш дІа а хьекхаш йомбайн яь сона аьна сар хІаттача бІаргаш тІадоагІаргдоацавй кІадарбарий? ДоагІоргвац, аьхкаш тамаш а ях.

Цудухьа кабинеташка гІолла «ххийттаза» го баьнкхача хаоа цига шоашта хьаьлхьь хІама хьаона склане болаш нах.

ІотІаеттача печаташа, штампаша, мачІайнете, отІайнсто йоаькъ «зукгаша» дсаньча хаьлата моаІ тІаьнкІала а бела валар цига дукха да йоацаш Наьсаревча «Экажевский» совхоза механик Толмиев Бахьаудин а. Иштта кийчаь ший «деґІ» дукхьа оттаьй из Заграднески МРО базеча заведала. Кхы цера ІотІаоттабе моттиг йий хьежаш агІар склада заведующи. Бахьаудина хьакхгаш кІаттІаиуосаш.

Кхы цун ала хІама ца новдастІала гучальначча Бахьаудина хьаттар цунга: ДІахьа вагаогійц аз тхоашта хьаьзъль хІамаш. аьнна. ДІахьа дезаеш дар трактора тІехьуваа иш йолхьиг, иш тоахор дІа-хьа кхухьа механизм, ала сенокосилка.

— Бегьо из дІаяла, — аьлар заведладаш. — Тхоай дьердІа машина я тха уж хІамаш ІІачча уград. Бахьатаьна вІаштІехьхилчахь кхы дар шун хало е еоаш дац. НаІар тІа дІаяхьаогІа жоана хІамаш.

Бахьаудина а хоьра из иштта хила дезаьдга-м. хІаьта хьаллад дІаяхача хана цар шоай дош кхоачаш ца деш меттигаш нийсъеннаар цуна. Цудухьа шоашта укх деношка чІоагІа эша техника дІаяхьа гІертавар из. Заведуюа социалистически хьай дегІа хало хІахта ю Іа. пхьа-ма ди дахалехьа совхоза хаамаІаога даттаргьа хьона хьа хІамаш тІайоза [illegible].

Шаьера механик. Боргадоашка хоац бир из. укх деношка хьекхоечоттйолар механизмаш е. сиха цІенаагІъехне уж кхай тІа йоа йиш кийчбе аьнна. Мехализаторашка кийбелаш.

Ши лі дакъар. Укхаа Грознера машина, хиь дакъар—агІацар, иш кІирс хаьлар—йилар. Мичай уж [illegible] а вита ше оха а Грозне возаш Бахьаудин.

Склада дІачу а вахь хьатоа ца. хІама гер цо аьнна.

— Шоана укхазара дІаяхьа хІама йоаштаяь ген-кх, — аьлар заведующа.

— ?!

— Яр — шоо «Іойкхьоа». — аьлар цо цецйаьнна латтача Бахьаудина.

— Тіанкіа са хаьлатам. мичахьа гІоерта се латтьа?

— Вахь моттиг яц. из а хІама а хургдац. хІана аьлча... И хьай хьаьттдаро лаьа йолхьаца [illegible] хаьхатам.

Цхьаьцца хІама йоаццаш цІеъерча Бахьаудин. ХІаьта заведуюаша из эгІарах мовагІа дамадаш-м хьона а укхаргдан укхазара хьал, ахача дийна цигара хІама хьалъерга дар дала дезаш а дац.

Лейра Бахьаудина кабинеташкачу а ухаш «дахкерча» нахага хадейта кулгаш, етгийта печаташ. Цискал чІоагІагІа аьхха дац. вал. Заведаладал чІоагІах а хиаш акъаза кхы саг.

[illegible] КАРАЕВ.

«ГИЛЬГАМЕШАХ ДОЛА ИЛЛИ»

Иракера литературни традаци — дунен литературе эгтара къаьнагІчарех цаІ. «Плинада» эзар шу хьалхагІа топпара «табличкаш» тІа дІаяьтъяь хиинай йовзаш йолча поэмех къаьнагІа йоа «Гильгамешах йола эпос» — адамлен юккъанцарча цивилизацех цхьане философски уйлана карагІдаьнна сийлахь-боккха хІама.

«Гильгамешах дола илли» яха фильм даьккхад Иракски режиссера Горкис Юсефа. сага хенадах, вахар хаштгдоацнигах сар тешарах кубцІаш йолча цивилиракски легенда мотивашта тІара.

Паччахьа Гильгамеша вона да, тІаккха хадачен бовзаш бовначен паьхьа ваха араваьа из деш воапачуга кхача. «Нагахьа санна со юха ца воагІаш вусе, кІаьта а хьокадвина сога». — йоах цо ший гаргарчарга. Дунен тІа гІолла ваьхна делаш йІаьххен кхерамен ха яьнкхачул тІехьагІа Гильгамеша дог тоаш. деш доаппар — из вахар ше хиларах. «Дош доацар — из ба мала, из ба вахар», — оал по.

«Гильгамешах дола илли» — 1967 шера Московски Ерригсоюзни Паччахьалкхен институт йистельяккхача Іоркис Юсефа дипломни болх. ІарбиЙ меттала перевод а еш, оьрсий меттала оттаваь фильм чІоагІа хоза хиина тІаьйнар зрителашна.

«Гильгамешах дола илли» — къоначча иракски режиссера дика аьттув болаш хІайохаль творчески наьккъа илькг.

З. МАТЮШИНА.
(ТАСС).

Багдад.

ХАЛКЪА БОАХАМА

ДукхагIа болча наха шарахь ручкаш арахецарца йоза Грозненски «Электроприбор» ахх завод, дале а из завода керттара продукци яц. Укхаза арахецаргш IазаьмаIе чоалхаре машинаш я. Царех я РЭМ-300-К яхв ротационни электрофотографически аппарат. Из чиштина чертежнотехнически, кхыдолча документаца копировани еш, уж дебаде лаьрхIа я. Из IалаьмаIе чIоагIа эшаш я проектни органнзацешта, Iилма-тохкама институташта, предприятешта, учреждешта. Цхьан минутах 1,5 метр оригинала копироваш ю цо. Белгалде деза уж баххаш машино кулгашца дечул дукха дикагIа делга.

Ши шу хьалха укхаза Ленинградера ЭФБА яхача электрофотографически автомата чертежаши цунна опытни образеци кхаьчар. Бакъда, конструкци во хилар бахьан долаш болх беш яцар из. Цун кхоачамбоацараш дIадала оттача дукха за йоас елар, цудухьа завода конструкторашa лаьрхIар шоай конструкцех йола автомат хьве. Цу гIулакха лаьрххIа конструкторски группа вIашагIъеллар заводе, цунна кулгалде оттавир къона конструктор Сулейманов Айбет. Безам тIабахийта, творчески дIаболабир конструкторашa шоай болх. Цу хана царна чIоагIа гIо дир завода керттерча специалисташа, къаьстта баркал оал цар завода керттерча инженера П. В. Хайкинаи, керттерча конструктора Я. Н. Петренкоеи.

Лоацачa хана шоай болх чакхбаьккхар цар, цар конструировани яь машина Ленинградера еначоа дукха тара яцар. Цул дукха а дикагIа, тьеш, дIадоьдa яха вIезигагIа долаш я ш.

Цул тIехьагIа конструкторий чертежаш пехе кхаьчар, из гIулакх кхоачаш эттар И. Ефанова кулгалду экспериментальни участка коллектив. Шоашта тIадилла гIулакх мел бехктохаме да кхета а деш, IалаьмаIе чIоагIа тефкам тIабахийта болх бир цар из автомат хьаеш. Из гIулакх кхоачашдеш болх беш хилар тайп-тайпара говзалаш йола нах. Царна юкъе вар токарь И. Черноусуров, слесараш В. Шиманский, В. Лавров, гальванически участка болхло А. Омельченко, дукха кхыбараш а. Дукха за ялалехьа хьаьь аьлар опытни образец. Фу хургда хьогI, балх мишта бергба хьогI автомато яхаш хаттараш дора массане а. ХьатIакххаьчар цунна испытани ю ди. Оператор волча С. Бибиzова дIайолайир машина, сихен, балха дикал дахха йолаши бора цо болх. Паччахьалкхен комиссе тIехдика оценка а енна серийни производстве яхийта аьнна бокъо елар.

ХIанзале заводе цу тайпара цхи автомат хьалий, царех паI заводо шийна йитай. хIана аьлча дукха ба укхаза чертежни, копировальни болх. хIаьта из хIана РЭМ-300-К яхача автомато чакхбоаккх. Хьолча из болх беш хиннa нах дукха пайда а луш творчески болх беш ба.

Шоаш хьаьвча автоматех шиъ заводо Москве, СССР-а Халкъа Боахама БарагIеaьннарех выставке хьийтай, шиъ Севастополен Ростовен болх беш я. ХIанзле дукххача городашкара заявкаш еай заводе цу автомата, бакъдар аьлча, хIанз уж ерригаш кховчашъе вIашIтIехьалец цар. Дукха за ялалехьа, цар серийни производство йоласча вай мехка дукххача моттигашка кхоачаргья уж. Духхьал 1968 шу далалехьа 100 ротационни электрофотографически автомат арахеца лерхI завода коллективо.

А. ГАДАБОРШЕВ.

ПIАЛАТАШ КХЫ ДУВЛИЙТАРГДОАЦАШ

Массане а кхеталеш за къахьегамхошта юкъе культурно - массови болх дIахьоча лоаохIаме дакъа халкъа культура университеташка кхоачалга. 1967—1968-ча дешара шера вай республике болх беш увахцIенон, педагогически знаней, дезала кхетам балгоа, литературай искусствай, правови знаней, юртбоахама знаней, дукха кхыйола факультеташ а йолаш еррига а 23 халкъа культура университет хилар. Цар бIаьччача шера баьча балха итогаш еш белгалдаьккха вов хилад а дуьнца нийсса кхоачамбоацараш а.

Шоаш болх бе йолаеннача хана дена вай республика дукха культура университеташ дикка дегIа а лькай, хIаьта цар йоккха практически опыт а Iоалай. Ала хIама доаш дика болх беш хилар укх дешара шера Сунженски района культура университеташ. Цу университеташка болх беш хиннача литературай искусствай, правови знаней, увахцIенон, дезалех шкоали университеташа планах чакхъаьх мел лаьрхIача занятех цхьаь паI кхоачам да еш йисанзар.

Дика кхоачашъера шоашта хьалхашка мел оттадаь декхараш университетий советаша. Наха хоагIа хеттача тайпара паппа дага а бударг чакхIоахар шоаш кийчьеш йола мероприятеш. Из бахьан долаш даим дукха нах гуллалора.

Хьокхаш эна метаргболаш я Грозненски района № 15 йолча шурий совхоза халкъа культура университет, Урус-Мартана района Технически культура Шер университет, МалгIабика района Чкалова цIерагIара профсоюзни клуб, Долаковича культура Шер а дукха кхыйола а халкъа культура университеташ. МолдагIа мероприятий шоаш дIахьош хилча кинофильм на хьокхаш а художественни самодеятельноста концерт да оттадеш занятий чакхъалийтал факультетий кулгалхоша. Шоай балха юкъе увл юртбоахама къахьегамхой, предприятей болхлой, цIенвоаной, юкъа интеллигенци, дешархой. Цхьаццайоса занятеш республике цIи хеза болча артисташка, писателашка, хьехархошка, лоранашка чакхйоахийте.

Хьокхаме ба цу хьакъехьа Ачхой-Мартана района Катыр-Юртарча клуба культура университета балх. Районе цIи хеза я цу университете болх беш йола кхалнохка увахцIенон факультет. Цу юртара цхи бIаь саг ва цхьаьхха акъагIа а па юташ хIаьа занятеш ухай. ДалагIаш хилараш совгIа шоаш хьинаре дакъа лоаш уж кийчьеча. Шоашта бакъахьа хеташ йола молагIа дош шаьехьу занятена. ТIакха из саркъердамегIа хетт массанена а.

Цу тайпара болх беш хилча йахача наха боагIаш бола культурни кхетам бала таро хул. Цхьабакъда цхьаболча культура болхлоша дицденна шоай керттера декхараш. Вадухьа ва да хьокханаш а.

Хьаьнаргья вай, масала, Советски районе болх беш йола цаI. Районни культура ШагIа вIашагIеллача цу университето шийх де хезар белгалдир. Цхьабакъда алхха цхи занятеш чакх а яьккха сацайинна Iохайнпар университета членаш. Из университета занятешка аха безам болаш дукха нах болашше а хилар.

ДIахо болача хана дакхе йийчача университетий балха опыт хьаIомае еза цу тайппарча университеташа. ТIаккха дуьгIа болх а боагIача бохаре.

Н. НОТОВА,

Нохч - ГIалгIай культура министерстве йоккхагIйола методист.

ГРОЗНЫЙ ЛОРАЕШ ХИННАРАШ

Из дар 1966-ча шера сентябрь бетта. Вай Даьхен столице — Москве хиннача советски халкъа революционни, къахьегама, тIема сийлен моттигашка гIолла аьча походашка котIаьннарий моллагIча Ерригсоюзни слете гулбеннабар дукха кхача городашкара дешархой. Цига бар грозненцаш а.

Слета доакъошхой цхьаннахьа гулбеннача Грозненски № 12 йолча школа дешархо Румянцева Светлана стихаш йийша ха дьаллинте а цунна хьытIа а ена тоIIаь из мархIаеллар ха яза йолча цхьан кулаcсиго. «Тхо хиннад шуц город Грозный лораеш», — аьлар цо...

Укхазара дIаболабелар Грозненски № 12 йолча школа пионераш 308-ча мотострелкови полка истори тахка, полкаца хиннача ряех йола материалаш гулъе.

Берашта гучадаьлар С. М. Кирова цIерагIча парке дIабетка малийб ца хов тIемалой боахкила.

Шоашта эшаш йола материалаш гулъе Iаь каникулаш йолча денощка лаьрххIа цу гIулакха Москве бахар дешархой. Тема ветераний Советски комитете вIашагIоххийтар 308-ча мотострелкови полкацл хиннача тIема ветеранашца. Царгара дукха дайзар.

Москва лорайра вIашагIъелла хиннай № 308 йола комсомольско-добровольчески мотострелкови полк. Цхьа ха яьннача гIолла Грозне моастагIчоа духьала тIом бе хьайттар. Вай республикера 400 саг дIа а кхийтта Грозненски дивизена юкъе ахар из полк.

Цу хана вай республика лораеш шоаш даьча тIемах дийцар бераштa тIема ветерашашa. ТIаккха тIема ветераний Советски комитето кхы а задане а ена цIадаьккхар бераш. Цул тIехьагIа геттара болха безам тIа а баха болабелар уж шоашта ена заданеш кхоачашъе. Дешархошта гучадаьлар С. М. Кирова цIерагIча парке дIабехка боахкараш цу полка членаш хиннадга. Уж да низь замнолит: Пименов Николай, Гаегадзе Николай, Кузнецов Николай, Каверин Николай.

ХIанз цу полка тIема сийлен моттигашка гIолла кхы дIахо а поход еш ба пионераш. ВЛКСМ-а 50 шу дузача юбилея хеталяд цу походе дIакъа лоца баьхкаб вIейцига Москвера полка юкъе хиннa тIема ветераний Советски комитета членаш — еррига а 6 саг: Липецкая Вера Михайловна, Вермель Клавдия Васильевна, Серчюгов Игорь Иванович, Шлемский Владимир Степанович, Баранов Борис Григорьевич, Кузнецов Василий Филиппович. Царца цхьана Грозне хьошагIа баьхкаб Краснодаре тIом беш веннача (грозненски дешархоша корадаьа цун каш) Кузнецов Николая сесаг Мария Константиновнаи цун кIоI Галин. Цул совгIа грозненцашца цхьана IаI хьча походе дакъа лаьца Москвера вит дешархо а венав.

Шоай вит кавкъест дIавелли воаглача С. М. Кирова цIерагIча парке а баха лезай корсаш ехкар тIема ветеранашта.

Цу событена хетаь митинг хилар селхан пионерий Дворце. Из хьакийллар Грозненски № 12 йолча школа директора А. И. Андреевскаяс. Грозный лораеш шоаш даьча тIемех дийцар гулбеннараштa 308-ча полкаца хиннача В. М. Липецкаяс, К. В. Вермеля, И. И. Серчюгова. Цул тIехьагIа цу полка истори довзаш дешархошта барагIаьхначоа дийцар 12-ча школа эвучо воа. Гугненскае.

Сурта тIа: хьалхий группа.

А. ЦИЦИНКИНА,

И. Панина сурт.

Доазол дехьара

ФКП ПОЛИТБЮРО ХОРЖАМИЙ ИТОГЕХ

ПАРИЖ, 25 июнь. (ТАСС). Французски коммунистически парте Политбюрос, мехкарча парламентски хоржамий хьалхарча тура итогаш йоашха а йоашхаш, ше кепатеха дIакхайкаьча заявлене тIа белгалдоах мехка «кIезиг - дукха аьттеха ластар» хилар.

Правительствени коалици, хьалха Петэна оагIонгахьа хинначаша а ОАС-ча фашисташа а тIехьа, берригача «ультрареакционераша» хьаллаьна хилар белгал а даьккха. ФКП Политбюрос хоржархой тIахьех шолагIча турерча шоай голосованена «аьттехьа лестиага содадеш доаль тIа-латтача парте» хьулаьча диктатурана никъ белхен».

Хьалхарча тура итогаша Французски парте позици чIоагIа хилара тешал дега белгала а даьккха. ФКП Политбюрос белгалду: Компарте «хIана а аьдехьарча низий хьалхара корти йола, оппозице керттера низ бодгах».

ФКП Политбюрос берригa къахьегамхой, берригa демократаш тIахьех шолагIча турах демократически низий из маьдалъяьрга хилийта, хоржаргхилара эггара дукхагIа догдоаьдга йолча аьдехьарча низий кандидатащта голосаш дIалла.

ИЗРАИЛА КЕРДА ПРОВОКАЦЕШ

КАИР, 25 июнь. (ТАСС). Египетски израильски бIушта юкъе Суэцки канала тIа гIолль кIардаь чIоагIа вIаший тероаш а кхунеаш дов хиннад. ОАР тIема командоване вийцало укхаза хьокхлйкадах ма хиллара. израильски бIуша город Израилерча госпитала пулеметаш а йийтай. цул тIехьагIа Фирдан тIаьцен Изамиле къулбехьарча даькъан чIоагIа йоккхий топаш етта а йолаьй. ОАР герзашцарча низаша юха дов а долаьь, Израила артиллерийски позицеш тоIаьй.

Цхьаш ахи саьхьта дIаьхденнад вIаший дуьаь герзаш летташ дов делга.

«НЯН ЗАН»: США-с ДУХЬАЛЕ Ю ПАРИЖЕРЧА БЕСЕДАШТА

ХАНОЙ. 25 июнь. (ТАСС). «ВIашийн юхаувзалуш» хиларах йола США тезисаш тIа а на вцаш юхатох вай аьнна керте лазаьча ший политически комментаре тIа селхан «Нян зан» яхача газето язаьа, масала:

«Агрессор малави агрессена дуХьала къорсам лоаттабер малави яхаш дар хьала лийса къоастадар — вьетнамски дош къоастадолга дIаполадара йола лоархIаме пункт я. Агрессор волча ВIашагIкхийттача Штаташа, дукхалга йоашцаш, деррига агрессивни а тIема а гIулакхаш сопнаде деза.

США империалисташа Вьетнаме агресси мел еча хана вьетнамски халкъо етташ вохавергва агрессор, хIаьта ВIашагIкхийттача Штатий оагIонгахьарча. цхьаккха а тайпа харп дуьш галачарген шантажаген вай халкъ ше лорадара бокъо йола къовсам «лаьгIбанза» ца доалача а оттадулургдац...».

ЭГГАРА ХЬАЛХАРА ДИ

Шерра хьайийллар контрольно-пропускной хIараш, мутIарашка нийса гIа баха а гIеоташ, часта даьтта баьхар призывникаш. Шоашта дукхьала баьхка бела къежаш латтача эпсарашта, сержанташта, салташта бIараьхежар хIара эIемига сег. Укхаза дитт командираш, моллагIча хIамана хьона гIо де кийча бода кхоана хургбоза новкъостий, хIаьта дьа хьамсара цIа хургдоза казарма я дукха гаьна йоацаш.

Лоаппа перерыв. ТIаккха йоргга часть мутIарашка вIаоттт. Командира лоархIаме ди даькъала дуьн бIухой, дешаве а службе а вар толамаш тахар лоаш, дуьн часта истерех, цун гIорбаьнача нахах. Цитта йолаелар служба.

...Шоаш мел дер, эггара хьалха ду салташа, Баиева алабаьлча тIалувха керда бавкьа оц цар, хIамаш тIайийлачуа тIехьагIа — бохзаргбоацаш хувцалу уж.

Ставропольски краерча Бочубеевский яхача юртиче шофера Гришенко Григорена хет, гимнастерка шийга дика тоаш санна. ХIаьта, воккхагIволла сержант Васильев кхыйола уйна йолаш ва. Къовача салтечо еш чIоагIа задаар техкар. Сержанте цьина хьехам ду: кIезиг-дукха тIеддкар мелхе. Цул тIехьагIа хьерчаденна йоаппаш хилар гимнастерка.

Кагий нах болча помешенечухьежар Толгаев Iаьла. цийна дайначох тешанзар из — часте баьхкачавна юкъе вар цун воша Мухьмад. Цунна тIавелар Iаьла: Марша ва хьо, Мухьмад. Хьо мишта кхаьчав укхаза?

ХIаьта дIанагIвар ший вешийца тIа а хьежаш пецаьнна латт — бархI бетта ма чIоагIа хувшаденнав из: дегIах а сибатах а дикка тоавеннав. Дукха. IалаьмаIе дукха хувна гIерт дежавий, бакъда ха дукха иц. Кийчвала безаш ва Мухьмад. хIаьта вопотина ба дIатега безаш.

— Мегад, аз ноиькъостал дергда хьона, вела а хьежаш боах воккхагIча вошас. Маха хьа а кIоце воалу из хIама гега.

— Салте лерригa де хоаш хи, ла деза. — йоах воккхагIволчо.

Уж бархI бетта духьачох кийттав Iаьла. ХIана из за майра, инициативни бIехо, серз кийча тох, кхоачашъяьй тIемаспортивни комплекс.

Мухьмада дуац вешайна шоай хьамсарча Урус-Мартанера керда ховшиш. ВоI пакъапракхаш дас Толга База аьлар: Iаьла хьайна бIаргагей, вай дезалгара салам моашал делахь цунга. дуьцалахь хьувкьам тхих шерь дика хургболаш хилараx.

Кагий нах бовза казарме вера комсомольски активист лейтенант Шербаков Иван. Геттара дика нах баьхкаб часте гIулакх де.

Шербакова дийхар къопача салташкара шоашта бIаргадайначох нaлe. хIаьта сайрийна тIема листок апаьена. Кагийча наха лоI оаьза долаш тIайийцар из предложени.

Цу дийнахьа кагийча бIухошта дIахьехаш тIема техника.

Сарахьа къона салтий бахар ленински цIагIа. Уж болча вера майор Попов Виталий Иванович. Тешам тIабаха дадийIар кагирхошa часта сийлен толашех даьца долча дуьцарга.

...Цитта чакхдоалаш латт эггара хьалхара ди. Къона тIемахой кийчлуш ба отбойга. ХIаьта ленински цIагIа сийоза йоаг лампа. Укхаз Аганов Вернальли Казарии Георги кхоачашъеш ба эсваве эггара хьалха шоашта тIайилла комсомольски поручени. ХIанз кийча хургьа листок. Цу тIа хургда эсваое гIулакх не баьхкарий эггара хьалхарча денах дьаца дуьцар.

О. ВОЛЯ.

Сурта тIа: Вежарий Толгаев Iаьлеи Мухьмади (аьлдехьара аьттехьа).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллен Грозне хувцалуш моркаш хургья, сайрийнарча саьхьаташка цхьаццанахьа лоаччача хинашка догIа делларгда, дикъуькъаргда, малабузехьара лаьгIо мух хьокхаргба, республике гIолла 26—31 градус Грозне 28—30 градуси йоахал хургья.

Кхоана а цунах тоаба за тьтаргья.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа, хьажа

27 июнь

РАДИО

Хьалхара программа (РВ-23)

6.30 — Нохч-ГIалгIай дьаттаоладорo (гIалгIай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50— Объявленеш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Передачий программа. 7.25 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — «ГIаьбартой-Балкхарой» яха Валова симфонически поэма. 8.45 — «Коммунисташ хьалха бе» яха передача (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 10.00 — Передачий программа. 10.05 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 16.20 — Ашараш. 16.30 — «КхоалагIа бола нийсъ» яха Матаева дуьцар (нохчий меттала). 16.45 — Керда ховмаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Юрта боахама болхлошта йола «Дехьха-та музыка» яха концерт. 17.30 — «Вай индустриальни моха» (гIалгIай меттала). 17.45 — «Вахара американски куца США зуламаш дехIлахарие», яха беседа (нохчий меттала). 18.00 — Керда ховмаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда ховмаш (эрсий меттала). 18.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

16.50 — Дешархошта «Лог бола беш мел да» Телевизиони спектакль. 17.45 — ГIишлошта дукхагIа материалаш де (гIалгIай меттала). 18.00 — Документальни фильм. 18.20 — Йлат чуяца поплденоаш (нохчий меттала). 18.40 — Телевизиони передачаш (гIалгIай, эрсий меттала). 19.05 — ВЛКСМ 50 шу дизара кетаь кинофестиваль «Бе ма вогIа юдийнташ вар» яха художествени фильм. 20.25 — Передачий программа. 20.30 — Информациони программе ха. 21.15 — «На распутье» яха художествени фильм.

28 июнь

РАДИО

Хьалхара программа (РВ-23)

6.30 — Нохч-ГIалгIай дьаттаоладорo (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Объявленеш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — Передачий программа. 7.25 — Москва. 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — Бегаш бу аллеш. 8.45 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 10.00 — Передачий программа. 16.00 — Ашараш. 16.20 — «Авангард» яха радиожурнал (эрсий меттала). 16.45 — Керда ховмаш (гIалгIай меттала). 17.00 — «Боахлой вахар» яха радиожурнал (гIалгIай меттала). 17.30 — «Пятилетка: халкъ хьалхе» (эрсий меттала). 17.45 — «Керда революциони лакхален ирна» яха В. И. Ленин чохьа дийнатьа вина 100 шу дизарга йола беседа. 18.00 — Керда ховмаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда ховмаш (эрсий меттала). 18.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

10.00 — Дешархошта «Детской почин хьайле» яха телевизиони спектакль. 17.30 — «Юртарча клубе» (нохчий меттала). 18.10 — Документальни фильм. 18.25 — Телевизиони передачаш (нохчий, эрсий меттала). 18.56 — Музыкальни чуяза ха. 19.00 — «ДоттагIал массинея а даьгIа ди» ЙилабехIа Кавказа кагирхой фестиваль хьакхьа. 19.30 — Киевера ю передача. Футболах йола СССР Кубок «Динамо» (Киев) «Спартак» (Москва). 21.15 — Передачий программа. 21.30 — ВЛКСМ 50 шу дизара хетаь кинофестиваль «Тоалам бу вав ейн» художествени фильм.

ДАГАКХАБАЛАШ:

ХЬАЛХАГIА—ЦIИ, ТIАККХА—ГАЗ!

ГАЗОБАЛЛОННИ УСТАНОВКАЕХ ПАЙДА ЭЦАРА

БОКЪОНАШ

1. Газобаллонни установка цIагIа чу оаьшон лотаяьлехьа плита тIара еррига кранаш баллона тIера вентиль дIакъайлайа хьажа деза.

2. Газ хьоалла хана баллона тIера вентиль хьи а йийлле, дотаяь цIаьлсторг дIатIаяльа еза горелкина. цул тIехьагIа газопровода тIара кран хьеелла еза. Горелка дерригача Iургашка гIолла аьга бала декхоаийла ба.

3. Духовой шкафа горелка лотаялехьа шин-кхаь минута шкафа чу фо кхетийта деза, цул тIехьагIа лотадаь къьхыта йист дIатIаяхьа еза горелкана. тIаккха хьоакха еза духовой шкафа кран.

4. Газ нийса йоагаш доацI, нагахьа сакха аьлбаьлча, сийна бос болаш хуле; нагахьа алало аIур беш хуле е цо IазагIа листаш хулле — горелкана тIадоза фо дукхагIа яьлийта деза. тIаккха ма тIера тьаллелхаш хуле — лаьгIде деза.

5. Плита болх беш хана кухне дора бIаьг хьабеллар деза.

6. Шера кхо йола аьхетIа кэмфорочни лакха кIендаш лаьма колышашта мара оттае йиш яц.

7. Газовой плита тIара гIуллакх деьча дIактьоаде еза горелкане кьалхара, плитана хьатIакхоачачаре цIаллиш баллона тIера вентили.

8. Газ чуйоха баллон хьазача хана абонент хьажа декхарийла да контрольни таллон йолаш а, из, нагахьа санна из еш баллон хьа ца ца.

9 Газовой оборудованена ремонт яра гIулакхa телефон тоха еза: 2-03-92.

10. ЦIагIа баллонаш йолча шкафа чу газа хьаж кхиче, цаьгIа яхы хIамa де йиш яц, дIактьоаде еза плита хьоалхара хана, баллона тIера вентиль. цIи тьаьве йоалиш йола цхьанкхц электроприбор я къайоле цIи а доттее мегаргьдa. помещени чу фо а кхетийте, хобар де деза укх телефонагIа: 0-4.

МОГАДАШ: Лотаяь газовой плита бIарга Iуьша тIазооадаш юталга. кухне ваб еш дийша далалга, беракца а газобаллонни установкаех пайда эцара бокъонаш йовзаш воацача сагага а. хIаьта цитта корта бохо мало меннача нахага а кулгаш моттийталга, комфорочни плиташ цIеи че йоатъвое гIуллекха йоагаеша. баллонаш чу йола шкаф чIега тохаза юталга.

«ЧЕЧИНГАЗА» ПРОИЗВОДСТВЕННИ УПРАВЛЕНИ.

ШАН ОКЕАНА КIАЛХАРА МЕХКДАЬТТА

Мехкдаьттен гази доалла дукха моттигаш гучайоах укх тIехьарча шерашка. Къаьстта я дукха хоаман ух Шан океана йистошкара. Къилбаседерча бассейне мехкдаьттен газа доалий а дIахорче пун торонех а дувцаьга дийхар АП корреспондента геолого-минералогически Iилмай доктор волча профессорагара Калинко Михаилага.

СОВЕТСКИ IИЛМАХОЧУН САКХУВРАШ

— Малхбузене шерра дIадаьржад лаьттанцара мехкдаьттаи газаи бассейнаш кхоачалуш латташ хиларах дола хабараш. Мел нийса да уж?

— Из теори хьахиннай мехкдаьттен газа геттара чIоагIа даха доладенна хиларца дувладенна. Нагахьа санна шовзткъа шу хьалхагIа лаьттан ченашкара дукха совгIа-эшашагIа доалаш 200 миллион тонн мехкдаьтта доаккхаш хиннадале. хIанз хIара шера дунен тIа мел йолча скважинашкара доаккха мехкдаьтта пхьа миллиарди ах миллиарди тонн совгIа да.

Цхьабакъда, лаьттан ченашкара мехкдаьтта кхоачаденнад аьнна соцам бар, кIаьлза аьлча, хьалха да. ХIара шера дукхагIа хул гучайоаха доагор доалла моттигаш. ХIаьта дукхагIча даькъе уж гучайоах хIара квадрат тахкаь аьнний аьнна хеттача. Дукха за йовцаш, масала, мехкдаьтто кIеж техар Белоруссе. Къаьстта а цецвоаккхаш дола хIамаш кораделгарда вайна хIана, геологаш майрра хин бух тахка болабеннача хана. Лаьттан тIа кхы кIай кIаьлаш па дисанах дош ца на хIама. Деш дола къамаьа лерригIа лохилех да; центрагара периферегахьа. Вай планета сел лаьтта дукха долаш а мичай. Цун дукхагIа йола тIехе дIадаьца да океанаши фордаши. Мехкдаьттан газен керттера запасаш кх кIал я ала бокъо йолаш да.

— Форда бух тIара мехкдаьтте доакха хьажига наца догдикац сага?

— XIX-гIа бIашере йолагун хиннад из. хIанз а цахахлаш мехкдаьтта доахаш латтача Кагие. Цига. форда йистера гаьна йоашаш тахкаш гIув а яьккха, цучура доагор, даха боадешнаб. 30-ча шерашка а бить мехк — СССР. США, Япони. Каназа — шера бапар хи кIалхара мехкдаьтта доахаш. ХIаьта цул тIехьагIа, кхоачаш тхьаьитт шу а далалехьа царех хьакхийтай кхы а 79 гарта нанчахьалке. ХIанз йовзаш а мехкдаьттен газа доалла 330 гарга моттиг.

Аляскерча Кука лахача заливеа Калифорнена юххе Тайкача океана бух тIагга мехкдаьтта доах США-с Средиземни форда кIалхара — Итале. Къилбаседера форда кIаллара газ йоах Англе. Хи кIалхара доахача мехкдаьтта чотах из 2—3-аза алсамлакхха белам болаш я Японн.

— МалагIа перспективаш хьелнаргья Шан океана кIал мел дайгар доалл харо?

— Дунен тIа чел дахча океанаша юкъе мехкдаьттанен газан эггара перспективнегIа бар Къилбаседен бар ба. Эггара дукхагIа хийттарея а тIехьила тарлу дуьн запасаш. Арктически бассейна геологически истори дукха юкъе хIамар колан да чуккха мехкдаьттен газа хиларна йовзаш йола Мекензиенско залива легIаарца. Шан океанана загIув бозаш долча фордашка на Печерски. Малхбузен-СибарегIен. Хатангски кхараш санна дола мехкдаьтта доалла структурни бераш.

Чоткъь паргвоалан дукха мехкдаьттен газа доаллаш хила мегаш бола IалаьмаIе боккха структурни бер ба поларни бассейн. Из доаллаш хилар поларни тохкамхошта цкъа санна дукхаза д гучаьлнай арктически гIайренаш тIара а Котельнера, Шпицбергенера. Керчача лаьттан тIара. Пионерера. Мехкдаьтта доалла хилара белгалонаш гучальнний Канадски арктически архипелага гIайренаш тIен Малхбузехьарча Шпицбергенен бурув теза скважинаш йоахача хана. Оленека экклареншка гучальнай IалаьмаIе дукха битум йоалла моттиг. Лайи гIор лаьттача зонера доагIа мехкдаьтта ноттолаш гучадаьннай Норднике. Лаьттан тIарча шана кIалха кIув боаллаш хилар хьахьокх Арктика геологе Ленинградски Iилматохкама институте утталаьча карта тIара дуьн волча миллиарда шера Шан океан легIаахара геологически истори.

Лаьттан ченаш тотбарашi Шан океана йистошка а кхаьча, массе оагIонгахьа го бьаб цунна. ХIанз ве йезаш лисар цун шана кIал кхоачийта за.

— Из гIуллех каналеа вIашIтIехьдоле тахан бохча таш да?

— Бакъдар аьлча, Шана океана геологически тохкам бе тахан дена дIаполадала ха кхаьчай алар, кIезиг-дукха хьалхо хургда. Лаьттан тIа де а дукха гIулакхаш за гаьаш. Цхьабакъда, шеко яц 20—30 шу даьннача гIолла йоарий бассейнага а доргIа кхоачаргхиларах. ТIаккха, шеко хиза еац, цун хин кIалхара гавеш а лаьттан тIаоча техкача мехкдаьттан газовни запасашца тIалаьоахIаргхиларах.

Бакъдар аьлча, дукха халонаш лукхьалнийсдургья арктически мехкдаьтта промыселана. Цхьайькъза, уж сов йоккхий хургья аьнна кетадала хьанн дац. Шан океана чура мехкдаьтта йоахаш къаметтех агагIа а хургда, масала, Малхбузен-СибарегIен лохалентерча ушалташкара доахачул. Массаза а гIорьаь латташ хиларо аттагIа хулийтаргда бурув тохен транспорта болу беш. Къилбаседен форда юькъе мехкдаьттанен газаш хьабела планетерча девригача мехкашка бода никъ.

Балханта духьале ергьан хаоттама хьалашен хин кIологалеш. ХIанзле а хий 100 метр кIоарга долча болх беш ба мехкдаьттахой. Бурув тохараш мехкдаьтта дахарaн йиза автоматизацион яро йиш хулийтаргья мехкдаьтта доаха моттигаш духьала бука тIара, хин кIалхара, ниче кIалха кийчье.

Игорь ЛОБАНОВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина урам, 19 (3-гIа этаж).
Телефонаш: редактора—3-44-86; редактора зам.—2-38-11; бехктала за секретара—2-34-38; партийни оалаyeх, культура, ... отделашкa—2-43-30; ...
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 19 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-86; зам. редактора—2-38-11; ответственного секретаря—2-34-38; отделов партийной жизни, культуры, ...—2-43-30; ...
«Грозненский рабочий» издательство типографи. ...
Типография из-ва «Грозненский рабочий», ...
СФ05130. Заказ № ...